

Center RS za poklicno izobraževanje

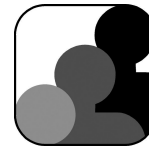
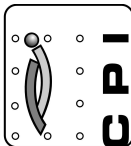
Ob železnici 1B, 1000 Ljubljana

tel.: 01/ 5864 200

faks: 01/ 5422 045

e-pošta: info@opi.si

<http://www.opi.si>

**Evropski
Socialni
Skład**

POROČILO O SPREMLJANJU ODPRTEGA KURIKULA

»Gospodar na podeželju, Gozdar, Cvetličar, Vrtnar, Slaščičar, Pek, Mesar, Izdelovalec oblačil, Kmetijsko – podjetniški tehnik, Hortikulturni tehnik, Gozdarski tehnik, Živilsko prehranski tehnik, Kozmetični tehnik, Ustvarjalec modnih oblačil«

**Ljubljana, 2009
(NELEKTORIRANO GRADIVO)**

PRI PRIPRAVI POROČILA SO SODELOVALI:

Center RS za poklicno izobraževanje:

mag. Tina Klarič

Katja Jeznik

Vesna Močnik

Špela Lenič

Zunanji sodelavci, avtorji poročila:

Barbara Britovšek Trampuš

Petra Štirn Janota

Zbrala in uredila:

mag. Tina Klarič

KAZALO VSEBINE

UVOD IN TEORETIČNA IZHODIŠČA ODPRTEGA KURIKULA.....	4
METODOLOGIJA	6
2.1. Struktura vprašalnika.....	6
2.2. Metoda.....	6
2.3. Opis populacije, vključene v evalvacijo.....	7
3. UGOTOVITVE EVALVACIJE.....	10
3.1. Vodje programskih učiteljskih zborov.....	10
3.1.1 Splošni podatki.....	10
3.1.2 Sodelovanje šol in delodajalcev.....	11
3.1.3 Struktura odprtega kurikula.....	15
3.1.4 Sprejetje odprtega kurikula s strani Sveta šole.....	17
3.1.5 Javna dostopnost odprtega kurikula.....	18
3.2 Delodajalci.....	18
3.2.1 Splošni podatki.....	19
3.2.3 Sodelovanje delodajalcev s šolo	21
3.2.4 Interes delodajalcev za sodelovanje pri odprtem kurikulu.....	22
3.2.5 Potrebna dodatna znanja za dobro zaposljiv kader.....	22
3.2.6 Poznavanje odprtega kurikula.....	24
3.2.7 Pripravljenost delodajalcev za izvajanje povečanega obsega praktičnega usposabljanja z delom v okviru odprtega kurikula	25
3.3. Učitelji.....	26
3.3.1 Splošni podatki.....	26
3.3.2 Smiselnost odprtega kurikula.....	26
3.3.3 Sodelovanje pri pripravi odprtega kurikula.....	29
3.3.4 Interes učiteljev za sodelovanje pri odprtem kurikulu.....	30
3.3.5 Način sodelovanja.....	32
3.3.6 Oblikovanje odprtega kurikula – upoštevani dejavniki.....	32
3.4 Struktura odprtega kurikula	33
3.4.1 Uporaba katalogov znanj v odprtem kurikulu.....	35
4. ZAKLJUČKI IN PREDLOGI ZA NADALJNJE DELO NA PODROČJU ODPRTEGA KURIKULA.....	37
5. LITERATURA IN VIRI.....	41

UVOD IN TEORETIČNA IZHODIŠČA ODPRTEGA KURIKULA

Osnovni namen pričujoče evalvacije je posnetek stanja o uresničevanju ciljev odprtega kurikula v novih in prenovljenih izobraževalnih programih poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja.

Odprti kurikulum je v programe poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja vpeljan na podlagi konceptualne opredelitve v treh dokumentih: Izhodiščih (2001), Zakonu o poklicnem in strokovnem izobraževanju (2006) in v metodološkem priročniku za pripravo izvedbenega kurikula: Priprava izvedbenega kurikula: dva primera iz prakse (Skubic Ermenc 2007).

Na podlagi Izhodišč (2001) država za vsak izobraževalni program določi kataloge znanj v obsegu 80% kurikula. Preostalih 20% kurikula oblikujejo šole, ki posamezni izobraževalni program izvajajo. Predvideno je, da šole pri tem sodelujejo s socialnimi partnerji in tako oblikujejo tak izobraževalni program, ki je odziven na razvoj stroke, pa tudi na potrebe posameznega lokalnega oz. regionalnega okolja. Že v Izhodiščih pa je odprti kurikulum usmerjen stran od potreb gospodarstva, kajti predvideno je, da naj bi s pomočjo odprtega kurikula šole zadovoljevale tudi lastne potrebe ter upoštevale interese dijakov (razvijanje dodatnih kompetence dijakov, odzivanje na karijerne interese dijakov, zagotavljanje pogojev za uspešno izobraževanje ipd.). Z odprtim kurikulumom naj bi šole večale svojo konkurenčnost v lokalnem oz. regionalnem okolju. Hkrati pa je tudi že v Izhodiščih del odgovornosti prenesene na delodajalce, predvsem v možnosti večjih materialnih vložkov delodajalcev v odprti del kurikula (Izhodišča 2001, str. 6).

Podobna opredelitev odprtega kurikula se nadaljuje tudi v 13. členu Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju, kjer je opredeljeno, da ga šole pripravijo v skladu z opredelitvijo v Izhodiščih in v sodelovanju s socialnimi partnerji. V 68. členu je dodana le še umestitev odprtega kurikula, ki tako postane del letnega delovnega načrta šol.

Najbolj obširno opredelitev odprtega kurikula najdemo v dokumentu (Mali 2006), ki je bil leta 2006 predstavljen in sprejet na Strokovnem svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje in leto kasneje objavljen v metodološkem priročniku Priprava izvedbenega kurikula: dva primera iz prakse (Skubic Ermenc 2007). Tam je natančno opredeljeno, kaj naj šole vključijo v odprti kurikulum:

- dodatne strokovne module za obvladovanje poklicnih standardov (ki so vključeni v izbirni del izobraževalnega programa ali so (obvezni) del drugega izobraževalnega programa);
- dodatno specializacijo za poklice, ki so sicer vključeni v obvezni del programa in lahko omogočajo takojšnjo zaposlitev;
- dodatne module za uresničevanje ciljev splošnoizobraževalnih predmetov, ki so namenjeni predvsem dijakom, ki zaradi pomanjkljivega predznanja ali drugih primanjkljajev težje dosežejo zahtevane standarde splošnega izobraževanja;

- del odprtega kurikula lahko šole namenijo tudi pripravi na zaključni izpit ali poklicno matura.

Odprti kurikulum je javni dokument. Javnost odprtega kurikula šola zagotovi tako, da jasno opredeli njegovo strukturo, cilje in vsebine pa predstavi transparentno. Pri tem je še posebej pomembno, da šole pokažejo razmerje med cilji in vsebinami nacionalnega in odprtega kurikula, kajti vsebine oz. cilji slednjega so po zaključku posameznikovega izobraževanja zapisani v prilogi k spričevalu, iz katere dobijo delodajalci informacije o dodatnih kompetencah dijaka, ki ga bodo morda zaposlili.

Eden od načinov, da šole zadostijo potrebam po transparentnosti, je javna objava katalogov znanj za odprti kurikulum. Glede na to, da je lahko del odprtega kurikula že obstoječi modul oz. njihov del, ki se sicer že izvaja kot obvezni del sorodnega izobraževalnega programa, šola posebnega kataloga znanj ne pripravlja, ampak ga le transparentno predstavi. Če pa se šola odloči in v odprtem kurikulumu nadgradi ali razširi cilje katalogov znanj izvajane programa, potem za ta del kataloga znanj posebej pripravi.

Čeprav se na ravni letne učne priprave cilji nacionalnih katalogov in cilji modulov odprtega kurikula med sabo povežejo in zlijejo, kar je tudi smiselno, mora biti ciljnim skupinam (dijakom, delodajalcem, staršem ...) jasno, v čem je dodatna ponudba in odlika posamezne šole. Potrebo po jasni strukturi in opredelitvi odprtega kurikula s katalogi znanj podpira tudi dejstvo, da so prenovljeni izobraževalni programi od leta 2006 modularno zgrajeni in kreditno ovrednoteni. To pomeni, da morajo šole tudi odprti kurikulum modularno opredeliti (s cilji in vsebinami opredeliti zaokrožene programske enote) in ga kreditno ovrednotiti.

METODOLOGIJA

2.1. Struktura vprašalnika

Ugotovitve, ki so predstavljene v nadaljevanju poročila, izhajajo iz treh vprašalnikov, ki so bili v sodelovanju z zunanjimi sodelavci pripravljena v šolskem letu 2007/08:

- vprašalnik za vodje programskih učiteljskih zborov,
- vprašalnik za delodajalce in
- vprašalnik za učitelje.

Vprašalnik za vodje programskih učiteljskih zborov se v prvem delu nanaša na to, kako so na šolah oblikovali odprti kurikulum, drugi del pa se nanaša na strukturo odprtega kurikula. Pri vprašanjih 13, 14 in 15, so bili predstavniki šol naprošeni, da natančno opredelijo programske enote (module, vsebinske sklope) odprtega kurikula in sicer tako, da navedejo njihova imena, število predvidenih ur, cilje, vsebine oz. druge potrebne opredelitve. V kolikor so na šoli za posamezni modul uporabili že obstoječi nacionalni katalog znanj, smo jih prosili naj ga navedejo. Če pa so na šoli za posamezni modul katalog znanj pripravili sami oziroma so zanj določili le cilje in vsebine, so morali dokazila priložiti k vprašalniku. Iz posredovane dokumentacije naj bi bila razvidna nadgradnja ciljev in vsebin posameznega modula, ki ga je država predpisala že v nacionalnem predmetniku.

Vprašalnik za delodajalce je bil namenjen ugotavljanju vloge delodajalcev pri oblikovanju ciljev odprtega kurikula. Delodajalci so ga izpolnjevali v juniju leta 2008. Vprašanja so se nanašala na sodelovanje (način, seznanjenost, pripravljenost) šole z delodajalci pri oblikovanju vsebin in ciljev odprtega kurikula ter na poznavanje odprtega kurikula šole. Vprašalnik so sestavljala štiri vprašanja zaprtega tipa, tri vprašanja kombiniranega tipa in eno vprašanje odprtega tipa, pri katerem so delodajalci določevali dodatno potrebna znanja za dobro zaposljiv kader po končanem izobraževanju.

Vprašalnik za učitelje je sestavljen iz 14 vprašanj zaprtega, odprtega in kombiniranega tipa. Večina vprašalnika se nanaša na to, kako so na šolah oblikovali odprti kurikulum, eno vprašanje pa se nanaša tudi na strukturo odprtega kurikula.

2.2. Metoda

Podatke, zbrane z vprašalniki, smo obdelali na nivoju deskriptivne statistike. Pri tem smo uporabili frekvenčno distribucijo spremenljivk in osnovno deskriptivno statistiko numeričnih spremenljivk. Statistično obdelavo smo izvedli s pomočjo programa SPSS, podatke pa predstavili tabelarično in deskriptivno.

Za pripravo poročila smo uporabili analitično deskriptivno metodo, s katero smo predstavili značilnosti proučevanih pojavov ter povezanosti med njimi. Deskriptivna analiza je usmerjena v generalizacijo in iskanje pomembnih skupnih značilnosti istovrstnih oziroma sorodnih pojavov.

2.3. Opis populacije, vključene v evalvacijo

K sodelovanju pri evalvaciji smo povabili tiste srednje šole, ki so v šolskem letu prvič izvajale prenovljene oz. nove izobraževalne programe naslednjih smeri:

- Gospodar na podeželju,
- Gozdar,
- Cvetličar,
- Vrtnar,
- Slaščičar,
- Pek,
- Mesar,
- Mlekar,
- Izdelovalec oblačil,
- Kmetijsko – podjetniški tehnik (SSI in PTI),
- Hortikulturni tehnik (SSi in PTI),
- Gozdarski tehnik,
- Živilsko prehranski tehnik,
- Kozmetični tehnik,
- Ustvarjalec modnih oblačil.

Izhodišče izbora izobraževalnih programov za evalvacijo je bila evalvacija odprtega kurikula, ki je bila na Centru RS za poklicno izobraževanje izvedena v šolskem letu 2006/07. V prvo evalvacijo, ki je potekala po uvedbi koncepta odprtega kurikula, so bili vključeni vsi izobraževalni programi, ki so se kot prenovljeni oz. novi izvajali prvič v obdobju šolskih let 2004/05 do 2006/07 (Avtoserviser, Mehatronik operater, Grafični operater, Avtokaroserist, Frizer, Mizar, Kuhar, Natarar in Računalnikar). Ena od ugotovitev omenjene evalvacije je bila, da so bili najbližje »teoretičnemu konceptu odprtega kurikula« tisti izobraževalni programi, ki so se prvič izvajali v šolskem letu 2006/07, kar pa je povezano predvsem z dejstvom, da je tudi sama teoretična in konceptualna opredelitev odprtega kurikula potekala vse od vpeljave prvega pilotnega programa leta 2004/05, podrobne smernice za pripravo odprtega kurikula pa so bile sprejete 2006. Glavni razlog, da je pričujoča evalvacija potekala na izbranih izobraževalnih programih, pa je tudi to, da načeloma pripravljajo izvajalci programov odprti kurikul pred izvedbo programa in se ne spreminja nujno iz enega šolskega leta v drugo. Ob ponovitvi evalvacije na že evalviranih izobraževalnih programih bi verjetno tudi ugotovitve bile zelo podobne.

Tabela 1: Osnovni podatki o vključenih v raziskavo

Šola¹	Izobraževalni programi, ki jih šole izvajajo	Vodje PUZ-a	Učitelji
Biotehniški center Naklo, Srednja šola	Gospodar na podeželju, Cvetličar, Vrtnar, Slaščičar, Pek, Mlekar ² , Kmetijsko-podjetniški tehnik, Hortikulturni tehnik SSI, Hortikulturni PTI* ³	8	29
Biotehniški izobraževalni center Ljubljana – Živilska šola	Slaščičar, Pek, Mesar, Živilsko prehranski tehnik	4	14
Biotehniška šola Maribor	Kmetijsko-podjetniški tehnik, Hortikulturni tehnik	2	0
Srednja šola za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo Ljubljana	Kozmetični tehnik	1	10
Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna	Gozdar, Gozdarski tehnik	2	10
Srednja kmetijska šola Rakičan	Hortikulturni tehnik	1	6
Srednja poklicna in strokovna šola Bežigrad	Izdelovalec oblačil	1	5
Srednja zdravstvena šola – Juge Polak – Maribor	Kozmetični tehnik	1	7
Srednja zdravstvena šola Celje	Kozmetični tehnik	1	8
ŠC Ptuj, Poklicna in tehniška kmetijska šola	Gospodar na podeželju, Cvetličar, Kmetijsko-podjetniški tehnik SSI, Kmetijsko podjetniški tehnik PTI*	4	8
ŠC Šentjur	Slaščičar, Pek, Kmetijsko-podjetniški tehnik, Živilsko prehranski tehnik	4	27
ŠC Celje, Srednja šola za storitvene dejavnosti in logistiko	Ustvarjalec modnih oblačil	1	10
ŠC Slovenj	Izdelovalec oblačil	1	6

¹ Dve šoli sta bili v času izvajanja evalvacije OK še v fazi potrjevanja katalogov znanja za odprti kurikulum posameznih izobraževalnih programov, kar pomeni, da sta nam posredovali le rešene anketne vprašalnike brez zahtevanih prilog.

² Izobraževalnega programa Mlekar v evalvacijo nismo vključili, ker se zaradi premajhnega števila vpisanih v prvi letnik v tem šolskem letu ni izvajal.

³ *V programe poklicno-tehniškega izobraževanja smo vključili dva izobraževalna programa, in sicer Hortikulturni tehnik in Kmetijsko-podjetniški tehnik, za katere so nam tri šole same poslale rešene vprašalnike s prilogami. Po teh programih prvotno v raziskavi nismo povpraševali. Kljub temu smo jih vključili v analizo OK in poročilo.

Gradec, Srednja šola Muta			
Tehniški šolski center Nova Gorica – Biotehniška šola	Vrtnar, Slaščičar, Kmetijsko-podjetniški tehnik	3	15
Vrtnarska šola Celje, Srednja poklicna in strokovna šola	Cvetličar, Vrtnar, Hortikulturni tehnik SSI, Hortikulturni tehnik PTI*	4	23
Živilska šola Maribor	Slaščičar, Pek, Mesar	3	19
SKUPAJ		41	197

Na CPI je bilo vrnjenih 41 vprašalnikov vodij programskih učiteljskih zborov, 197 vprašalnikov učiteljev in 47 vprašalnikov delodajalcev.

3. UGOTOVITVE EVALVACIJE

3.1. Vodje programskih učiteljskih zborov

Glavna področja, ki smo jih zajeli z vprašalnikom za vodje programskih učiteljskih zborov so sledeča:

- splošna vprašanja (šola, vloga anketiranega v programskem učiteljskem zboru);
- sodelovanje šole in delodajalcev pri pripravi odprtega kurikula (tradicija sodelovanja šole s delodajalci, vključitev delodajalcev v pripravo odprtega kurikula, način sodelovanja, struktura podjetij s katerimi šole sodelujejo, interes delodajalcev za sodelovanje);
- struktura odprtega kurikula;
- javna dostopnost odprtega kurikula;
- sprejetje odprtega kurikula s strani Sveta šole.

3.1.1 Splošni podatki

Katere šole so izpolnile vprašalnik za vodje programskih učiteljskih zborov (PUZ-ov) je razvidno iz tabele 1, kdo pa je na posamezni šoli in za posamezni izobraževalni program vodja PUZ, se razlikuje od šole do šole. Pravilnik o ocenjevanju znanja v poklicnem in srednjem strokovnem izobraževanju v 5. členu določa le, da ga vodi ravnatelj oz. strokovni delavec, ki ga določi ravnatelj. Vprašalnik za posamezno šolo in izobraževalni program so torej izpolnjevali ravnatelji, vodje in člani PUZ-a in tudi organizatorji praktičnega usposabljanja z delom (PUD). Razporeditev odgovorov je razvidna iz spodnje tabele, pri čemer je potrebno opozoriti na možnost izbire več odgovorov. To pomeni, da je bila oseba, ki je izpolnjevala anketni vprašalnik, lahko hkrati ravnatelj in vodja PUZ-a, oziroma hkrati vodja PUZ-a in organizator PUD-a.

Tabela 2: Vloga anketiranca v PUZ-u

Vloga v PUZ-u	f	f%
Ravnatelj/ica	3	7,3%
Vodja PUZ-a	41	100%
Organizator PUD-a	4	9,8%
Član PUZ-a	5	12,2%
Drugo	-	-

Vsi anketirani so vodje PUZ-a posameznega izobraževalnega programa (100%), 7,3% vodij PUZ-ov, hkrati opravlja tudi funkcijo ravnatelja, 12% jih je hkrati tudi članov PUZ-ov posameznih izobraževalnih programov, skoraj 10% vprašanih pa jih je hkrati organizatorjev praktičnega usposabljanja pri delodajalcu. Nihče od vprašanih ni izbral možnosti drugo.

3.1.2 Sodelovanje šol in delodajalcev

Poseben sklop vprašanj smo namenili sodelovanju šol z delodajalci. Vse od prvih idej o odprtem kurikulumu, kot je zamišljen v prenovljenih in novih izobraževalnih programih, se namreč poudarja vloga delodajalcev pri oblikovanju vsebine in ciljev odprtega kurikula (utemeljitev v dokumentih razvidna iz uvodnega poglavja).

Evalvacija odprtega kurikula za šolsko leto 2006/07 (Klarič in dr. 2008) je pokazala, da predstavniki šol ocenjujejo, da delodajalci občasno izražajo interes za sodelovanje pri pripravi odprtega kurikula. Na drugi strani pa je le nekaj več kot polovica anketiranih delodajalcev odgovorila, da so bili seznanjeni z možnostjo, da sodelujejo pri pripravi odprtega kurikula. Delodajalci so vsebine in cilje odprtega kurikula najpogosteje izrazili na delovnih sestankih in podobnih srečanjih s predstavniki šol. Vsebine in cilje, ki so jih predlagali delodajalci, lahko v splošnem razdelimo v dve kategoriji. V prvo kategorijo lahko uvrstimo cilje, vsebine in spretnosti, ki so povezani s specifičnimi poklicnimi znanji in veščinami, potrebnimi za kakovostno praktično usposabljanje z delom, v drugo pa znanja in cilje ključnih kvalifikacij.

V pričujoči evalvaciji pa smo najprej ugotavljali, kakšna je tradicija sodelovanja šol z delodajalci. Dejstvo je namreč, da šole, ki niso izvajale izobraževalnih programih po dualni organizaciji izobraževanja, v preteklih letih praviloma niso sodelovale z delodajalci in je vzpostavitev načinov sodelovanja za njih nova naloga.

Tabela 3: Tradicija sodelovanja šole z delodajalci

Tradicija sodelovanja šole z delodajalci	f (šol)	f%	f (anketiranih)	f%
Da	11	68,8%	32	78%
Deloma	5	31,2%	9	22%
Ne	0	0,00%	0	0,00%
Skupaj	16	100%	41	100%

Na podlagi odgovorov ugotavljamo, da izmed vseh šol, vključenih v evalvacijo, 11 šol že tradicionalno sodeluje z delodajalci, 5 pa deloma. Spodbudno je, da nobena šola ne ocenjuje, da sodelovanje šole z delodajalci ni vzpostavljeno. Odgovore so potrdili vsi anketirani iz omenjenih šol. Anketirani so imeli možnost utemeljitve odgovorov. Iz slednjega je razvidno, da največ šol z delodajalci sodeluje ravno zaradi izvajanja praktičnega usposabljanja pri delodajalcih (20), nekaj zaradi promocije poklicev in šol (različni projekti, dnevi odprtih vrat, strokovne ekskurzije, sejmi ipd.) (6), nekaj pa jih je navedlo, da z delodajalci sodelujejo preko združenj, zbornic in podjetij pri posameznih strokovnih področjih (4). Tudi med tistimi, ki so izbrali odgovor deloma⁴, so utemeljitve odgovorov povezane z dosedanjim izvajanjem praktičnega usposabljanja z delom (5) in občasnim sodelovanjem z delodajalci (2).

⁴ Deloma razvita tradicija sodelovanja šole z delodajalci se je pojavila pri 6 programih, in sicer: Vrtnar, Slaščičar, Hortikulturni tehnik in Kmetijsko-podjetniški tehnik, Gozdar in Gozdarski tehnik.

Šole, vključene v pričujočo evalvacijo, imajo vse že tradicijo sodelovanja z delodajalci, ki je v večini primerov povezana z dotedanjo organizacijo praktičnega usposabljanja z delom. Lahko torej predpostavljamo, da so imele te šole tudi manj težav pri vzpostavljanju stikov z delodajalci za pripravo odprtega kurikula, kot pa bi jih imele, če ne bi že dalj časa sodelovale z njimi.

V vprašalniku nas je zanimalo, ali so, kot je predvideno, v pripravo odprtega kurikula, vključili tudi delodajalce. Odgovori so pričakovani.

Tabela 4: Vključitev delodajalcev v pripravo odprtega kurikula

VKLJUČITEV DELODAJALCEV V PRIPRAVO ODRPTEGA KURIKULA	f (šol)	f%	f (anketiranih)	f%
DA	15	93,7%	37	90,2%
NE	1	6,3%	4	9,8%
SKUPAJ	16	100%	41	100%

Na 15-ih od 16-ih šolah so za skoraj vse izobraževalne programe, ki jih izvajajo⁵ v pripravo odprtega kurikula vključili tudi delodajalce. Le predstavniki ene šole so odgovorili⁶, da delodajalcev v pripravo odprtega kurikula niso vključili, in sicer pri nobenem od dveh izobraževalnih programov, ki smo ju na tej šoli spremljali (Hortikolturni tehnik in Kmetijsko-podjetniški tehnik).

Iz enega od vprašanj je razvidno tudi, koga so na šolah še vključiti v pripravo odprtega kurikula. Odgovori so razvidni iz spodnje tabele (anketiranci so lahko izbrali več možnih odgovorov).

Tabela 5: Vključitev oseb v pripravo odprtega kurikula

VKLJUČITEV OSEB V PRIPRAVO ODRPTEGA KURIKULA	f	f%
UČITELJI SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNIH PREDMETOV	27	65,9%
UČITELJI STROKOVNIH MODULOV	37	90,2%
UČITELJI PRAKTIČNEGA POUKA ZNOTRAJ STROKOVNIH MODULOV	32	78,1%
RAVNATELJ	31	75,6%
SVETOVALNI DELAVEC	6	14,6%
DIJAKI	15	36,6%
DRUGO:	4	9,8%
- starši	1	2,45%
- delodajalci	2	4,9%
- pomočnica ravnatelja	1	2,45%

Večina šol (90% predstavnikov) je v pripravo in oblikovanje odprtega kurikula vključila poleg delodajalcev, tudi učitelje strokovnih modulov, 78% jih je vključilo tudi učitelje praktičnega pouka znotraj strokovnih modulov, 76% vprašanih pa tudi ravnatelje. Temu sledi vključitev učiteljev splošnoizobraževalnih predmetov (66%), manj kot polovica vseh vprašanih pa je v pripravo odprtega kurikula vključila tudi dijake 37%. Svetovalnega delavca je v pripravo odprtega kurikula

⁵ Razen Kmetijsko-podjetniškega tehnika in Živilsko prehranskega tehnika na eni od šol.

⁶ Pri izbiri odgovora NE je bilo pri vprašanju navodilo, da naj anketirani nadaljujejo z izpolnjevanjem vprašalnika po sklopu vprašanj, ki se je nanašalo na sodelovanje delodajalcev pri pripravi odprtega kurikula.

vključilo slabih 15%. Manjšina (10%) vseh anketiranih jih je o v pripravo odprtega kurikula vključili tudi druge osebe: starše (1 šola), pomočnico ravnatelja (1 šola) in ponovno delodajalce, po katerih pa smo povpraševali že v prejšnjem vprašanju (2 šoli).

V prihodnje gre več pozornosti nameniti temu, da postane odprti kurikul sad sodelovanja vseh strokovnih delavcev znotraj posameznega programa, delodajalcev, dijakov in tudi njihovih staršev.

Sledilo je vprašanje o tem, **kako je potekalo** sodelovanje delodajalcev s šolami. Anketirani (le tisti, ki so k sodelovanju povabili delodajalce) so lahko izbirali med naslednjimi odgovori, ki so bili oblikovani na podlagi predhodne evalvacije odprtega kurikula v šolskem letu 2006/07 (anketiranci so lahko izbrali več različnih odgovorov):

- Vse delodajalce smo povabili na delovni sestanek, na katerem smo jim predstavili možnosti sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula.
- Na delovni sestanek smo povabili zainteresirane predstavnike delodajalcev. Na sestanku smo jim predstavili možnosti sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula.
- Delodajalce je obiskal predstavnik šole in jim predstavil možnosti sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula šole.
- Delodajalce smo anketirali.
- Šola ima organiziran razvojni sosvet oz. drugo obliko organiziranega sodelovanja šole in delodajalcev.
- Delodajalci so organizirani v lokalnem združenju – šola sodeluje s tem združenjem.
- Šola sodeluje z delodajalci prek zbornice (obrtne, gospodarske idr.).

Razporeditev načina sodelovanja šol z delodajalci je razvidna iz spodnje tabele, pri čemer je potrebno opozoriti, da se posamezna šola lahko poslužuje več različnih oblik sodelovanja z delodajalci pri pripravi in oblikovanju odprtega kurikula za različne izobraževalne programe.

Tabela 6: Seznanjanje z možnostmi sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula

SEZNANJANJE Z MOŽNOSTMI SODELOVANJ PRI OBLIKOVANJU ODPRTEGA KURIKULA	f	f%
Šola sodeluje z delodajalci prek zbornice (obrtne, gospodarske idr.).	26	63,4%
Na delovni sestanek smo povabili zainteresirane predstavnike delodajalcev	22	53,7%
Delodajalce je obiskal predstavnik šole.	19	46,3%
Delodajalce smo anketirali.	17	41,5%
Vse delodajalce smo povabili na delovni sestanek.	16	39,0%
Šola ima organiziran razvojni sosvet oz. drugo obliko sodelovanja z delodajalci.	14	34,1%
Delodajalci so organizirani v lokalnem združenju šola sodeluje s tem združenjem.	13	31,7%
Drugo:	2	4,9%

Šole z delodajalci najpogosteje (63,4%) sodelujejo preko pristojnih zbornic (obrtne, gospodarske ali drugih). Polovica je sodelovala z delodajalci tako, da so na delovni sestanek povabili le zainteresirane (53,7%), oziroma je delodajalce obiskal predstavnik šole (46,3%). 41,5% vprašanih je delodajalce anketiralo, 39% pa jih je odgovorilo, da so na delovni sestanek povabili vse delodajalce. 34,1% sodelujočih ima organiziran razvojni sosvet ali drugo obliko sodelovanja z

delodajalci. 31,7% vprašanih pa sodeluje z lokalnim združenjem, v katerega so organizirani delodajalci.

2 anketiranci z dveh različnih šol sta izpolnila možnost drugo. Obrazložila sta, da ena izmed šol pri programu Gospodar na podeželju sodeluje tudi z ekološkimi in živinorejskimi kmetijami, druga šola pa se pri programu Kozmetični tehnik povezuje tudi z drugimi šolami.

V nadaljevanju nas je zanimala velikost podjetij s katerimi šole sodelujejo.

Tabela 7: Vrste podjetij s katerimi šole sodelujejo pri oblikovanju odprtega kurikula

VRSTE PODJETIJ S KATERIMI ŠOLE SO DELUJEJO PRI OBLIKOVANJU ODPRTEGA KURIKULA	f	f%
z mikro podjetij (do 5 zaposlenih)	32	78,0%
z malih podjetij (od 6 - 50 zaposlenih)	30	73,2%
s srednjih podjetij (od 51 - 250 zaposlenih)	25	61,0%
z velikih podjetij (nad 250 zaposlenih)	21	51,2%

V največji meri šole sodelujejo z mikro podjetji, ki imajo do 5 zaposlenih, kar je potrdilo 78% anketiranih, **temu sledijo mala podjetja** (od 6 do 50 zaposlenih), s katerimi sodeluje 73% vprašanih, s srednje velikimi podjetji (od 51 do 250 zaposlenih) sodeluje 61% anketiranih. Polovica (51%) vprašanih pa pri oblikovanju odprtega kurikula sodeluje z velikimi podjetji (nad 250 zaposlenih). 6,7% vseh vprašanih pa na to vprašanje ni odgovarjalo.

Zanimala nas je tudi ocena interesa delodajalcev za sodelovanje pri oblikovanju odprtega kurikula s strani predstavnikov šol. Rezultati so prikazani v tabeli.

Tabela 8: Izražen interes za sodelovanje

INTERES IZRAŽEN	f	f%
Zelo izražen	0	0,0%
Občasno izražen	28	68,3%
Neznatno izražen	8	19,5%
Ni izražen	0	0,0%
SKUPAJ	36	87,8%

68,3% od anketiranih je odgovorilo, da je **interes delodajalcev občasno izražen**, kar so pojasnjevali z/s:

- Izraženo pripravljenostjo za izobraževanje aktualnih vsebin (4)
- Predlaganjem, izražanjem želja in potreb s strani delodajalcev ter upoštevanjem le-teh s strani šole (3)
- Manjšo odzivnostjo delodajalcev zaradi sezonskega delovnega procesa pri posameznih poklicih (4)
- Sodelovanjem ob uvidu za zadovoljitev lastnih interesov delodajalcev, predvsem ob pojavitvi potreb po kompetenčnem kadru (13)
- Sodelovanjem z delodajalci, če je iniciativa podana s strani šole (2)

19,5% vprašanih, ki so odgovarjali na to vprašanje, je potrdilo, da je **interes delodajalcev neznatno izražen**, kar so pojasnjevali z/s:

- Nizko stopnjo odzivnosti s strani delodajalcev kljub iniciativam s strani šole (5)
- Zgolj izražanjem potreb in želja s strani delodajalcev (3)

Nobena šola ni odgovorila, da **interes delodajalcev ni izražen**, niti, da je **interes zelo izražen**.

3.1.3 Struktura odprtega kurikula

Pri naslednjem vprašanju nas je zanimalo, kaj od navedenega so vodje PUZ-ov upoštevali pri oblikovanju odprtega kurikula. Na to vprašanje so odgovorili vsi anketirani.

Tabela 9: Upoštevanje predpostavk v odprtem kurikulu

UPOŠTEVANJE NASLEDNJIH POSTAVK V ODPRTEM KURIKULU:/ STOPNJE STRINJANJA	1 ⁷	2 ⁸	3 ⁹	4 ¹⁰	Ni odgovora	SKUPAJ
	f%	f%	f%	f%	f%	f%
Upoštevali smo potrebe in interese delodajalcev	4,9	2,4	75,6	17,1	0	100
Odpri kurikulum smo prilagodili željam in interesom dijakov	4,9	34,1	53,7	7,3	0	100
Z Odprtim kurikulumom smo nadgradili obstoječe kataloge znanj splošnoizobraževalnih predmetov	21,9	21,9	51,3	4,9	0	100
Z Odprtim kurikulumom smo nadgradili obstoječe kataloge znanj strokovnih modulov	7,3	7,3	31,7	53,7	0	100
Z Odprtim kurikulumom smo nadgradili cilje praktičnega pouka v šoli	4,9	0,0	46,3	48,8	0	100
Z Odprtim kurikulumom smo nadgradili cilje praktičnega izobraževanja pri delodajalcu	12,3	34,1	43,9	9,7	0	100
Vključili nove module, nepredvidene v izobraževalnih programih, potrebne za konkurenčnost dijakov na trgu dela	7,4	0,0	43,9	48,8	0	100
Vključili nove module, nepredvidene v izobraževalnih programih, potrebne za odpravljanje vrzeli v znanju dijakov	7,3	4,9	73,2	14,6	0	100
Vključili nove module, nepredvidene v izobraževalnih programih, potrebne za napredek in potrebe stroke	4,9	0,0	70,7	24,4	0	100
Vključili priprave na zaključni izpit	14,6	12,2	41,5	14,6	17,1%	100

17% vprašanih je pri oblikovanju Odprtega kurikula popolnoma upoštevalo potrebe in interese delodajalcev, pri 76% vprašanih pa je ta trditev v glavnem držala. Nekaj več kot polovica anketiranih (54%) je v pretežni meri strinjanja potrdila tudi prilagajanje odprtega kurikula željam in

⁷ sploh ne drži

⁸ v glavnem ne drži

⁹ v glavnem drži

¹⁰ povsem drži

interesom dijakov, medtem ko je nekaj več kot tretjina vprašanih zapisala, da se interesom in željam dijakov pri oblikovanju Odprtega kurikula v glavnem niso (34%) prilagajali.

Pri trditvi, da so z odprtim kurikulumom nadgradili obstoječe kataloge znanj splošnoizobraževalnih predmetov, je kar 22% vprašanih zapisalo, da ta trditev sploh ne drži, prav tako 22%, da v glavnem ne drži, medtem ko se jih je 51% vprašanih s tem v pretežni meri strinjalo.

Za razliko pa se je več kot polovica vprašanih (54%) popolnoma strinjala s trditvijo, da so z Odprti kurikulum nadgradili obstoječe kataloge znanj strokovnih modulov, 32% anketiranih se je s tem strinjalo v pretežni meri.

Skoraj polovica vprašanih (49%) se je povsem strinjala s tem, da so z Odprtim kurikulumom nadgradili cilje praktičnega pouka v šoli, 46,3% se jih s to trditvijo strinjalo v pretežni meri. Le 5% vprašanih se s tem sploh ni strinjalo.

Približno v enakem razmerju so bili anketirani razporejeni na strinjanje in nestrinjanje s tem, da so z Odprtim kurikulumom nadgradili cilje praktičnega izobraževanja pri delodajalcu. 54% anketiranih se je tem povsem (10%) in v pretežni meri (44%) strinjalo, medtem ko se jih 34% s to trditvijo v glavnem ni strinjalo, 12% pa popolnoma ne.

Polovica (49%) vprašanih je popolnoma potrdila, da so v Odprti kurikulum vključili nove module, nepredvidene v izobraževalnih programih in potrebne za konkurenčnost dijakov na trgu dela, pri 44% pa je ta postavka v glavnem držala.

87% vodij PUZ-ov je v glavnem (73%) in povsem (15%) potrdilo, da so v odprti kurikulum vključili nove module, nepredvidene v IP in hkrati potrebne za odpravljanje vrzeli v znanju dijakov.

24,4% vseh vprašanih je povsem potrdilo, da so v odprti kurikulum vključili nove module, nepredvidene v IP, ki so potrebni za napredek in potrebe stroke, pri 70% vprašanih pa je ta trditev v glavnem držala.

Na zadnje vprašanje jih 17% ni odgovorilo, več kot polovica 56% pa je povsem (15%) in v glavnem (42%) potrdila, da so v odprti kurikulum vključili priprave na poklicno maturo oziroma zaključni izpit, medtem ko se jih 23% s tem sploh (15%) in v glavnem (12%) ni strinjalo.

Dve šoli sta izpolnili možnost drugo, in sicer je ena šola zapisala, da je pri programu Izdelovalec oblačil vključila še vsebine, ki omogočajo dijakom širše možnosti zaposlitve, na drugi šoli pa so pri programih slaščičar in pek vključili tudi vsebine NPK (nacionalnih poklicnih kvalifikacij).

Iz zgornjih podatkov lahko razberemo, da so na šolah pri sestavi odprtega kurikula največkrat:

- nadgradili cilje praktičnega pouka v šoli (96,1% jih meni, da trditev v glavnem ali pa povsem drži);
- vključili nove module, nepredvidene v izobraževalnem programu, potrebne za napredek in potrebe stroke (95,1% jih meni, da trditev v glavnem ali pa povsem drži);

- upoštevali so potrebe in interese delodajalcev (92,7% jih meni, da trditev v glavnem ali pa povsem drži);
- vključili nove module, nepredvidene v izobraževalnem programu, potrebne za konkurenčnost dijakov na trgu dela (92,7% jih meni, da trditev v glavnem ali pa povsem drži);
- vključili nove module, nepredvidene v izobraževalnem programu, potrebne za odpravljanje vrzeli v znanju dijakov (87,8% jih meni, da trditev v glavnem ali pa povsem drži) in
- nadgradili obstoječe kataloge znanj strokovnih modulov (85,4% jih meni, da trditev v glavnem ali pa povsem drži).

Dobra polovica pa je pri sestavi odprtega kurikula:

- kurikul prilagodila željam in interesom dijakov (61% jih meni, da trditev v glavnem ali pa povsem drži);
- nadgradila obstoječe kataloge znanj splošno izobraževalnih predmetov (56,2% jih meni, da trditev v glavnem ali pa povsem drži);
- vključila priprave na zaključni izpit oz. poklicno maturo (56,1% jih meni, da trditev v glavnem ali pa povsem drži) in
- nadgradila cilje praktičnega izobraževanja pri delodajalcu (53,6% jih meni, da trditev v glavnem ali pa povsem drži).

Zaključimo lahko, da na šolah v odprti kurikul vključujejo bolj cilje in vsebine, ki se nanašajo na praktično usposobljenost in strokovno izobraženost dijakov, v manjši meri pa na šolah skozi odprti kurikul nadgrajujejo obstoječe kataloge znanj za splošno izobraževalne predmete, upoštevajo želje in interese dijakov ter vanj vključijo pripravo na zaključni izpit oz. poklicno maturo. Verjetno je tak rezultat posledica tega, da imajo pri pripravi odprtega kurikula bolj aktivno vlogo učitelji praktičnega pouka in strokovne teorije. V prihodnje gre strukturo odprtega kurikula čim bolj racionalno prilagoditi dejanski specifikiki in potrebam posamezne šole, pri tem pa najti način, kako v to vključiti tudi dijake in ostale zainteresirane.

3.1.4 Sprejetje odprtega kurikula s strani Sveta šole

63% vprašanih je odgovorilo, da je Svet šole sprejel oblikovan odprti kurikul za posamezni izobraževalni program, 27% vprašanih pa, da Svet šole odprtega kurikula za posamezni izobraževalni program ni sprejel. 10% jih na to vprašanje ni odgovorilo.

Tabela 10: Sprejetost odprtega kurikula s strani sveta šole

SPREJETOST ODPRTEGA KURIKULA S STRANI SVETA ŠOLE	DA	NE	Ni odgovora	SKUPAJ
f	26	11	4	41
f%	63,4%	26,8%	9,8%	100%

3.1.5 Javna dostopnost odprtega kurikula

Kje posamezna šola objavlja odprti kurikulum in tako zadosti potrebam po javni dostopnosti odprtega kurikula, kot je predvideno v konceptu, je razvidno iz spodnje tabele¹¹.

Tabela 11: Javna dostopnost odprtega kurikula

KJE IMA ŠOLA OBJAVLJEN ODPRTI KURIKUL?	f	f%
na spletni strani šole	20	48,8%
na oglasni deski za dijake	5	12,2%
na oglasni deski v zbornici	13	31,7%
ni objavljenega Odprtega kurikula	6	14,6%
drugo:	10	24,4%

49% vprašanih je potrdilo, da ima 5 šol, na katerih poučujejo, odprti kurikulum za posamezne izobraževalne programe objavljene **na spletni strani šole**, 32% vprašanih je potrdilo, da ima prav tako 5 šol odprte kurikule objavljene **na oglasni deski v zbornici**, 12% vprašanih pa je navedlo, da je odprti kurikulum na 3 šolah dostopen tudi na oglasni deski za dijake. Skoraj 15% anketiranih je zapisalo, da šola (3 šole) na kateri so zaposlenih, odprtega kurikula nima nikjer objavljenega, kar pomeni, da odprti kurikulum za posamezne programe ni javno dostopen.

24% anketiranih je pod možnost drugo za 6 šol, na katerih poučujejo zapisalo naslednja mesta, kjer ima šola objavljen Odprti kurikulum za določen izobraževalni program:

- v publikaciji,
- v predmetniku,
- pri ostali dokumentaciji tega programa,
- v dnevniku,
- v šolski knjižnici
- v izvedbenem kurikulumu, ki je na voljo je v zbornici in knjižnici šole.

Ena šola pa je pod drugo navedla, da bo Odprti kurikulum objavljen na spletni strani šole, ko ga bodo pričeli izvajati.

3.2 Delodajalci

Z vprašalnikom za delodajalce smo zajeli sledeča področja:

- splošni podatki
- seznanjenost delodajalcev z možnostjo sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula in kako
- sodelovanje delodajalcev s šolo
- Interes delodajalcev za sodelovanje pri odprtem kurikulumu
- Struktura odprtega kurikula

¹¹ Pri tem vprašanju je potrebno opozoriti, da je bilo možnih več odgovorov, kar pomeni, da ima ena šola lahko odprte kurikule za izobraževalne programe, vključene v raziskavo, objavljene na različnih mestih.

- Poznavanje odprtega kurikula
- Pripravljenost delodajalcev za izvajanje povečanega obsega praktičnega usposabljanja z delom v okviru odprtega kurikula

3.2.1 Splošni podatki

Izpolnjene vprašalnike je vrnilo 61 delodajalcev, pri katerih so dijaki na praktičnem usposabljanju z delom. Nekateri delodajalci sprejemajo na praktično izobraževanje z delom dijake iz več izobraževalnih programov.

Tabela 12: Delež anketiranih delodajalcev, ki izvajajo praktično usposabljanje z delom

IZOBRAŽEVALNI PROGRAM	f (delodajalcev)
Kozmetični tehnik	10
Pek	9
Slaščičar	8
Mesar	7
Živilsko predelovalni tehnik	7
Izdellovalec oblačil	5
Kmetijsko podjetniški tehnik	5
Ustvarjalec modnih oblačil	3
Gospodar na podeželju	2
Gozdar	1
Cvetličar	1
Vrtnar	1
Hortikulturni tehnik	1
Gozdarski tehnik	1
SKUPAJ	61

Delodajalce smo prosili, naj v vprašalniku odgovarjajo za tisti izobraževalni program, pri katerem so s šolo največ sodelovali. To je bilo pomembno pri tistih delodajalcih, ki na praktično izobraževanje sprejemajo dijake z več različnih izobraževalnih programov. Tako so delodajalci na zastavljena vprašanja odgovarjali za sledeče izobraževalne programe:

- Gospodar na podeželju,
- Izdelovalec oblačil,
- Kmetijsko podjetniški tehnik,
- Pek,
- Slaščičar,
- Ustvarjalec modnih oblačil.

Vsi nadaljnji odgovori delodajalcev so se nanašali na izbrane izobraževalne programe.

3.2.2 Seznanjenost delodajalcev z možnostjo sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula

Zanimalo nas je, ali je šola delodajalce seznanila z možnostjo sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula in kako (anketiranci so lahko izbrali več možnih odgovorov).

Tabela 13: Način seznanjanja o možnostih sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula

SEZNANJANJE O MOŽNOSTIH SODELOVANJA PRI OBLIKOVANJU ODPRTEGA KURIKULA	DA		NE	
	f	f%	f	f%
Šola nas je pisno seznanila, da lahko predlagamo cilje in vsebine v odprtem kurikulu šole.	18	43,9%	12	29,3%
Obiskal nas je predstavnik šole in nam predstavil možnost sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula šole.	18	43,9%	16	39,0%
Šola je organizirala srečanje delodajalcev, na katerem je predstavila možnost sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula šole.	10	24,4%	18	43,9%
Sodelujem v razvojnem sosvetu šole oz. drugi obliki organiziranega sodelovanja šole in delodajalcev .	3	7,3%	23	56,1%
Delodajalci imamo predstavnike, ki v našem imenu sodelujejo s šolo.	4	9,8%	21	51,2%
S šolo sodelujemo preko zbornice (obrtne, gospodarske idr.).	7	17,1%	19	46,3%
Drugo, kaj (<i>napišite</i>):	6	14,6%	-	-

18 delodajalcev je dejalo, da jih je šola z možnostjo sodelovanja **seznanila pisno**, 12 jih je zanikalo, 17 delodajalcev pa na vprašanje ni odgovorilo. 4 delodajalci so svoj odgovor pojasnili z:

- *Imeli smo predstavitev na šoli,*
- *Me ni,*
- *Pisno,*
- *Po obvestilu smo se slišali po telefonu.*

18 delodajalcev je dejalo, da jih je **obiskal predstavnik šole** in jim predstavil možnost sodelovanja, 16 jih je odgovorilo nikalno, 13 delodajalcev pa na vprašanje ni odgovorilo. 4 delodajalci so svoj odgovor pojasnili z:

- *Da-izvajanje prakse zaradi bližine,*
- *Kontakti so redki,*
- *Me ni,*
- *Obisk.*

10 delodajalcev je dejalo, da je šola **organizirala srečanje delodajalcev**, na katerem je predstavila možnosti sodelovanja, 18 jih je zanikalo trditev, 19 delodajalcev pa na vprašanje ni odgovorilo.

En delodajalec je dodal, da so sestanek imeli na obrtni zbornici Maribor.

3 delodajalci **sodelujejo v razvojnem sosvetu šole oz. drugi obliki organiziranega sodelovanja šole in delodajalcev** (23 zanikalo, 21 ni odgovorilo). Trije delodajalci so svoj odgovor pojasnili z:

- *Ne sodelujem,*

- *Ne-bi pa z veseljem,*
- *Občasna srečanja.*

4 delodajalci imajo **predstavnike, ki v njihovem imenu sodelujejo s šolo**, 21 delodajalcev jih nima, 22 jih na vprašanje ni odgovorilo. Trije so k svojemu odgovoru dopisali

- *Jaz sodelujem,*
- *Kristina Modic,*
- *Nimamo.*

7 delodajalcev **sodeluje s šolo preko zbornice** (obrtne, gospodarske idr.), 19 jih ne sodeluje in 21 jih na vprašanje ni odgovorilo. Dva delodajalca sta svoj odgovor pojasnila z

- *Ne sodelujemo in*
- *Kmetijsko Gospodarska Zbornica Slovenije.*

Kot druge načine seznanitve o možnosti sodelovanja je 6 delodajalcev napisalo:

- *Dijake navedene šole sprejemamo na delovno prakso,*
- *Dijakinja, ki pri meni opravlja prakso, me je poiskala sama,*
- *Na prošnjo samih učencev,*
- *S šolo sodelujem direktno,*
- *Telefonsko,*
- *Za izvajanje prakse so me prosili starši učenca.*

3.2.3 Sodelovanje delodajalcev s šolo

Na vprašanje, ali so delodajalci sodelovali s šolo pri oblikovanju vsebin in ciljev v odprtem kurikulumu šole, je **12 delodajalcev odgovorilo pritrdilno, 34 nikalno, 1 delodajalec pa na vprašanje ni odgovoril.**

Tiste, ki so sodelovali pri oblikovanju ciljev in vsebin smo prosili naj odgovorijo še na vprašanje, ki se je nanašalo na potek sodelovanja.

Tabela 14: Sodelovanje delodajalcev s šolo pri oblikovanju PUD v odprtem kurikulumu

SODELOVANJE DELODAJALCEV S ŠOLO PRI OBLIKOVANJU PUD V ODPRTEM KURIKULU	DA	NE	Ni odgovora	SKUPAJ
f	12	34	1	47
f%	25,6%	72,3%	2,1%	100%

3 delodajalci so dejali, da so se udeležili enega srečanja, kjer so opredelili cilje in vsebine odprtega kurikula. 1 delodajalec je dejal, da se je udeležil več takih srečanj. 2 pa sta predstavnika delodajalcev za oblikovanje odprtega kurikula. 5 delodajalcev je izpolnilo anketni vprašalnik, ki jim ga je poslala šola. 9 delodajalcev se je strinjalo s trditvijo, da ima šola določeno osebo, na katero se

lahko obrnejo v primeru vprašanj, predlogov in uresničevanja odprtega kurikula. Štirje od teh, so pri trditvi dopisali še *Ga. Kržin in g. Adamič, Ga. Leskovšek, Ne vem, Tej osebi bom tudi sporočala delovanje v praksi.*

10 delodajalcev je dejalo, da je sodelovanje pri odprtem kurikulu med njimi in šolo dobro, 2 se pa s trditvijo nista strinjala. Pri tej trditvi sta dva delodajalca napisala pojasnilo in sicer:

- *Dogovarjaš se o pričakovanjih izobraževalnega programa,*
- *Še nikoli ni nobeden iz šole prišel pogledati.*

3.2.4 Interes delodajalcev za sodelovanje pri odprtem kurikulu

7 delodajalcev je zainteresiranih za sodelovanje s šolo pri oblikovanju odprtega kurikula. 3 so svojo odločitev podprli s trditvami:

- *Da, saj je zelo pomembno, da so učenci praktično dobro usposobljeni,*
- *Mogoče,*
- *Šolam s katerimi izvajamo prakso.*

3.2.5 Potrebna dodatna znanja za dobro zaposljiv kader

Naslednje vprašanje, ki je spraševalo po dodatnih znanjih, ki bi jih šola morala vključiti v izobraževanje dijakov, da bi bili dobro zaposljiv kader po končanem izobraževanju, se je nanašalo na vse delodajalce, odgovorilo pa jih je 39. Njihove odgovore smo razvrstili v naslednje kategorije:

- **praksa (13 odgovorov)**

Odgovori:

- *Čim več praktičnega dela, raznolikih primerov spoznavanja s stroji in njihovo uporabo;*
- *Dijak bi moral v 1.l. obvladati ročne spretnosti (kroglanje, izdelava štruce, zavijanje rogličkov oz. testa) ne pa da pride na prakso in ne obvlada ničesar ter izgubljaš čas za osnovne stvari, ki bi mu jih morala že dati praksa na šoli;*
- *Glede na to, da smo proizvodna dejavnost, potrebujemo kvalificirane ljudi s čim več prakse, saj se tako lažje vključijo v samo proizvodnjo;*
- *Izhajati je potrebno iz stališča, da je poklic mesar obrtniški profil in si mora obvezno poleg teoretičnih znanj pridobiti tudi večji obseg praktičnih znanj in ročnih spretnosti. Predlog-povečati obseg praktičnega izobraževanja;*
- *Kozmetična praksa (določene vsebine imajo premalo ur); psihologija (večji fond ur, morda premalo v 2.l); komunikacija (dijakinje imajo na tem področju največ težav-vzpostaviti stik s stranko);*
- *Na splošno več prakse, na kateri se dijaku da možnost, da pokaže svoje sposobnosti in talente. Treba ga je motivirati, da sam spozna pozitivne in lepe strani tega poklica. Več poudarka tudi na prikazu, kako racionalno delati s časom v proizvodnji in s surovinami (ker gre za praviloma drage materiale)-ker je opaziti, da se sploh ne zavedajo, kakšna škoda se povzroči, če je izdelek za zavreč. Informirati jih je treba, da z nadaljnjim*

izobraževanjem pridejo do naziva "mojster slaščičar", kar bo v prihodnosti zelo cenjen in iskan profil.

- *Potrebno bi bilo več prakse pri delodajalcu samem-neposredno v proizvodnji;*
- *Poznavanje faz dela in obvladanje le teh teoretično, v praksi se nauči lažje pri delodajalcu, poznavanje tujega jezika, vodenje evidenc, agronomija živali;*
- *Pravilna komunikacija stranka-kozmetičarka; več prakse v salonu (enkrat na teden)-znanje se utrdi izpopolni, saj se terapije z letnim časom spreminjajo; komunikacija-osnovna s strankami (v tujem jeziku); primerna urejenost-obleka in higiena kozmetičarke; retorika;*
- *Še več praktičnega pouka, več sodelovanja med delodajalci in šolo, še bolj podrobno obdelana posamezna področja (masaže, pedikura, obraz);*
- *Več prakse (7 delodajalcev);*
- *Več praktičnega dela in samostojnosti. Več marljivosti pri čistoči. Odnos do delodajalca in sodelavcev.*
- *Več praktičnega dela na modelih izven šole (sošolke), težji modeli (problematična in zahtevna koža). Poznavanje kozmetičnega trga (konkurenca). Komunikacija med kozmetičarko-stranko oz. trženje kozmetičnih izdelkov v salonu.*

- **stroka (11 odgovorov)**

Odgovori:

- *Biotehnologija in Procesne tehnike;*
- *Dijaki bi morali po mojem mnenju imeti več izobraževanja o živalih, anatomiji živali in higieni v živilski industriji;*
- *Gospodar na podeželju je širok poklic, ki mora zajeti novosti ukrepov in specifik kmetijske politike. Poznavanje zakonodaje in ukrepov razvoja podeželja; dopolnila in dodatne dejavnosti na podeželju; ohranjanje kulturne dediščine; klimatske spremembe;*
- *HACCP, ISO standardi, novosti, ravnanje z embalažo...*
- *Novosti iz domačih in tujih virov;*
- *Poslovno komuniciranje, stiki s strankami, psihologija prodaje, ekonomika, tehnika prodaje, promocija in marketing;*
- *Računalništvo in psihologija prodaje;*
- *Šola bi morala v izobraževanje vključiti več znanja s področij pedikure, manikure, masaže in nege. Šola vsakemu od teh področij nudi premalo znanja ter praktične usposobljenosti.*
- *V vinski kleti potrebujemo delavce z znanjem s področja kletarstva-prevzem in predelava grozdja, šolanje in nega vina;*
- *Več tehnologije-varstvo živil-v mesarstvu;*
- *Večje poznavanje tehnoloških procesov; več tehničnih znanj; znanje tujih jezikov;*

- **moralno-vzgojni cilji (4 odgovori)**

Odgovori:

- *Dijake bi bilo potrebno navaditi delovnih navad in samostojnosti pri delu. Motivirati, da bi z veseljem opravljali poklic za katerega se odloči. P.s. zamislite si bodočnost brez fizičnega dela-je ni;*
 - *Dijake bi bilo potrebno navaditi delovnih navad, delovne discipline in samostojnosti pri delu. Motivirati, da bi z veseljem opravljali poklic, za katerega so se odločili. P.s. delavcev ni iz vašega sklopa poklicev, nekdo bo še vedno moral delat, tega roboti ne bodo dosegli, ker je tu potrebna tudi DUŠA!!!*
 - *Komunikacija s strankami, retorika, poleg angleškega jezika še en tuj jezik-vsaj pasivno, BONTON oz. PRAVILA LEPEGA OBNAŠANJA-to je pri našem delu NUJNO in OSNOVNI POGOJ ZA DELO-JE PA OBČUTNO POMANJKANJE LEPEGA VEDENJA!*
 - *Odgovornost do posameznih poklicev; odgovornost pri delu;*
- **Drugo:**
 - *Glede na program za katerega smo učence izobraževali (izdelovalec oblačil), so znanja točno definirana; mogoče bi bil potreben le daljši čas izobraževanja;*
 - *Mislim, da so vključena ustrezna znanja;*
 - *Ne poznamo podrobno obstoječih izobraževalnih programov;*
 - *Nimam pripomb!*
 - *Več medsebojnega sodelovanja med šolo in delodajalci za večje možnosti po usklajenem podajanju snovi teorija-praksa. Redosled pridobivanja znanja bi moral biti bolj usklajen med šolo in delodajalci. Večji poudarek bi moral biti predvsem v povezovanju dela in zunanjimi dejavniki, ki nanj vplivajo. Več izobraževanja z kontrolo nad delovnim procesom, nevarnosti oz. osebno zaščito v vsakem delovnem procesu.*

Iz zgornje razvrstitve odgovorov, ki so jih zapisovali delodajalci, lahko vidimo, da so ti v večinski meri zainteresirani zato, da bi dijaki pridobili več praktičnega znanja, v podobnem obsegu pa si želijo tudi strokovnih znanj. Ostali odgovori niso bili tako množični kot prva dva.

3.2.6 Poznavanje odprtega kurikula

Delodajalce smo spraševali, če poznajo odprti kurikulum šole s katero sodelujejo. Na vprašanje je odgovorilo 46 delodajalcev, od tega samo 18 (39,1%) pritrdilno.

V naslednjem vprašanju nas je zanimal način s katerim jih je šola seznanila z odprtim kurikulumom. Odgovore prikazujemo v naslednji tabeli.

Tabela 15: Način seznanjanja z odprtim kurikulumom s strani šol

Način seznanitve	f (delodajalcev)
Dobil sem obvestilo šole	12
Prebral sem na spletni strani šole	3
Seznani so me dijaki	3
Drugo	6

Kot drugo so delodajalci napisali:

- *Dobil sem obvestilo šole in individualni razgovor (dobro sodelovanje s šolo);*
- *Dobil sem obvestilo šole in na srečanju delodajalcev v šoli;*
- *Dobil sem obvestilo šole in pogovor s predstavnikom šole;*
- *Nekaj malega preko spleta;*
- *Po telefonu iz šole;*
- *Predstavitev dela z učiteljico praktičnega pouka;*
- *Preko vabila na predstavitev, vendar ne vem ali je šlo za odprti kurikulum ali za prenovo programov;*
- *Seznanil me je mentor šole;*
- *V dogovoru s predstavnico stroke.*

3.2.7 Pripravljenost delodajalcev za izvajanje povečanega obsega praktičnega usposabljanja z delom v okviru odprtega kurikula

Nazadnje smo delodajalce spraševali še po njihovi pripravljenosti o izvajanju **povečanega obsega praktičnega usposabljanja z delom** v okviru odprtega kurikula šole. 35 delodajalcev je pripravljenih povečati obseg praktičnega usposabljanja, 5 jih ni, 7 delodajalcev pa na vprašanje ni odgovorilo. Svoj odgovor je pojasnilo 11 delodajalcev:

- *Da, ker je pri izobraževanju pomemben direkten kontakt tudi s praktičnim izobraževanjem;*
- *Da, vendar pod pogojem, da dobim plačilo;*
- *Da, vendar samo z učenci z veliko več prakse;*
- *Kot že doslej, smo pripravljeni na praktično usposabljanje z delom;*
- *Mogoče-po dogovoru;*
- *Prakso bi izvajali v podjetju za učence, ki bi se potem pri nas zaposlili;*
- *Praktični pouk dijakov;*
- *Samo toliko, kot nam omogoča število kadrov;*
- *Smo zainteresirani;*
- *To sem počela že 25 let;*
- *V manjši meri, ker ne bom več zaposlovala.*

3 delodajalci so šoli pripravljeni **v ta namen prispevati materialno podporo** (finančna sredstva, stroji, oprema...), 20 jih ni pripravljenih, 24 jih pa na vprašanje ni odgovorilo. Trije so svoje odgovore pojasnili tako:

- *Izdelke za prakso;*
- *Ne, ker naša panoga ni intenzivno profitabilna;*
- *Odvisno od vodstva podjetja.*

16 delodajalcev je v ta namen pripravljenih prispevati kadrovske podpore (usposabljanja učiteljev, dijakov...), 10 jih ni, 21 jih pa na vprašanje ni odgovorilo. 6 delodajalcev je svoje odgovore pojasnilo sledeče:

- *Ličenje-svetovanja, komunikacija;*
- *Ne, ker zaradi časovne stiske verjetno ni izvedljivo;*
- *Občasne seminarje;*
- *Po dogovoru;*
- *Usposabljanje dijakov;*
- *V dogovoru s šolo sem pripravljena prispevati kadrovske podpore-usposabljanje dijakov.*

3.3. Učitelji

Glavna področja, ki smo jih zajeli z vprašalnikom za učitelje so sledeča:

- splošna vprašanja (šola, izobraževalni program, spol, stopnja izobrazbe, področje poučevanja);
- mnenje o odprtem kurikulumu;
- sodelovanje pri pripravi odprtega kurikula;
- struktura odprtega kurikula.

3.3.1 Splošni podatki

V anketi je sodelovalo 44,3% ali 89 učiteljev, ki poučujejo splošnoizobraževalne predmete, 35,8% ali 72 učiteljev strokovno vsebinskih sklopov in 19,9% ali 40 učiteljev praktičnega izobraževanja znotraj strokovnih vsebinskih sklopov.

Tabela 16: Učitelji glede na področje poučevanja

Področje poučevanja	f	f%
Splošnoizobraževalni predmeti	89	44,3
Strokovno vsebinski sklopi (SVS)	72	35,8
Praktični pouk znotraj SVS	40	19,9
SKUPAJ	201	100

Med učitelji splošnoizobraževalnih predmetov jih največ (33 ali 16,8%) poučuje jezik.

3.3.2 Smiselnost odprtega kurikula

Na vprašanje o smiselnosti novosti odprtega kurikula, je od 188 vseh, ki so odgovorili na vprašanje, 167 ali 88,8 % izpolnjevalcev anketnih vprašalnikov odgovorilo pritrdilno, 21 ali 11,2 % pa jih meni, da vpeljana novost ni smiselna.

Učitelje smo prosili, da svoje odgovore tudi utemeljijo. Njihove odgovore lahko strnemo v šest vsebinskih sklopov.

Tabela 17: Razlogi za smiselnost uvedbe odprtega kurikula

Vpeljava odprtega kurikula se mi zdi smiselna zaradi	f	f%
Fleksibilnosti in prilagodljivosti	62	38,1%
Upoštevanja želja in interesov delodajalcev	19	11,6%
Povezovanja z lokalno skupnostjo	16	9,8%
Medpredmetnega povezovanja	14	8,6%
Potreb gospodarstva	11	6,7%
Razvoja ključnih kompetenc	5	3,1%
Drugo	36	22,1%
SKUPAJ	163	100

Največ učiteljev navaja razlog za smiselno vpeljevanje odprtega kurikula **prilagodljivost in fleksibilnost** kurikula, ki prinaša možnost izbirnosti za dijake, vključevanje vsebin, ki so za učence smotrne in smiselne, prilagoditev potrebam dijakov (62 ali 38,1) kot drugi pomemben razlog je možnost **upoštevanja želja in interesov delodajalcev** (19 ali 11,6%), kot tretja je izpostavljena **možnost medpredmetnega povezovanja**, v katerem lahko upoštevajo aktualnost in uporabnost vsebin ter povezovanje s prakso (14 ali 8,6%), pogosto so kot argumenti izpostavljeni še možnost **povezovanja z lokalno skupnostjo**, upoštevanje lokalnih potreb (16 ali 9,8%), upoštevanje **širših potreb gospodarstva** – trga delovne sile, novih gospodarskih panog, tehnologij (11 ali 6,7%) in upoštevanje **razvoja ključnih kompetenc** (5 ali 3,1%). Pod kategorijo **drugo** so učitelji zapisali, da se jim zdi vpeljava odprtega kurikula smiselna zaradi možnosti vključitve dodatnih znanj s področij, ki jih dijaki manj obvladajo, možnost vključitve specifičnih znanj, da odprti kurikulum nudi boljše možnosti za napredovanje dijakov, večjo prepoznavnosti, posebnost in specifičnost med šolami, boljši pregled na učnimi vsebinami in moduli, boljše obvladovanje smiselne celote in večjo motiviranost dijakov, kot argument smiselnosti so navedli tudi reševanje kadrovskega problema.

Tabela 18: Razlogi za nesmiselnost uvedbe odprtega kurikula

Vpeljava odprtega kurikula se mi NE zdi smiselna zaradi	f	f%
Ure se ne delijo glede na potrebe učencev	5	41,7
Ne prinaša boljšega učinka	3	25,0
Nizko plačilo učiteljev	1	8,3
Finančni problem izvedbe	1	8,3
Preveč svobode in premalo enotnosti med šolami	1	8,3
Težave na izvedbeni ravni	1	8,3
SKUPAJ	12	100,0

Učitelji, ki se jim vpeljava odprtega kurikula ne zdi smiselna, pa kot razloge navajajo neenakomerno porazdelitev ur, ki bo bolj vezana na kadrovske potrebe in interese šole, kot na potrebe dijakov, nizko plačilo učiteljev glede na dodatno delo, preveč svobode med šolami in premalo enotnosti, problem financiranja izvedbe, nekateri učitelji pa menijo, da novost odprtega kurikula ne prinaša nič bistvenega in da pomeni zgolj več sestankov za malo učinka. En odgovor izraža tudi mnenje, da bi oblikovanje vsebin in predmetov moral prevzeti CPI zaradi pristranskosti šol glede kadrovske politike.

3.3.3 Sodelovanje pri pripravi odprtega kurikula

Od 195 vprašanih učiteljev, jih je 106 ali 54,4 % sodelovalo pri pripravi odprtega kurikula. Pri podajanju odgovorov o strukturi sodelujočih so imeli učitelji možnost obkrožiti več odgovorov.

Tabela 19: Struktura sodelujočih pri pripravi odprtega kurikula

Struktura sodelujočih glede na odgovore učiteljev	f	f%
Učitelji strokovnih vsebinskih sklopov	172	89,6
Ravnateljji	153	79,7
Učitelji praktičnega pouka znotraj strokovnih modulov	136	70,8
Učitelji splošnih predmetov	94	49,0
Delodajalci	77	40,1
Svetovalni delavci	38	19,8
Dijaki	15	7,8
Drugo	18	9,1

V splošnem lahko na podlagi izjav učiteljev ugotovimo, da so bili na večini šol pri sodelovanju vpleteni učitelji strokovno vsebinskih sklopov oz. modulov (89,6%), ravnatelj (79,7%) in učitelji praktičnega pouka znotraj strokovnih vsebinskih sklopov (70,8%). Približno polovica učiteljev (49,0%) je pri sodelovanju navedla še učitelje splošnoizobraževalnih predmetov. Svetovalna služba je bila glede na izjave učiteljev vpletena samo v petini primerov (19,8%), dijake pa je imenovalo samo 7,8% učiteljev. 9 učiteljev ali 4,6% je navedlo, da so pri pripravi odprtega kurikula sodelovali vodje PUZ-a.

Glede na to, da naj bi šola z odprtim kurikulumom omogočala dijakom uveljavljanje individualnih želja, interesov in sposobnosti, saj je odprti kurikulum opredeljen kot »prostor, ki omogoča fleksibilnost in stalno aktualizacijo izobraževalnih programov ter priložnost za razvoj večje avtonomije šol« (Mali 2006), je delež dijakov in svetovalne službe pri sodelovanju priprave odprtega kurikula, zelo majhen. Smiselno bi bilo razmišljati v timski strukturi, ki bi poleg ravnatelja, učiteljev in socialnih partnerjev vključevala tudi svetovalno službo, kot tisti segment, ki pokriva širše potrebe šole, vezane na individualizacijo, aktualizacijo, motivacijske in širše vzgojne vidike, ter dijake, ki bi imeli možnost izpostaviti svoja lastna gledišča, želje in interese. Poleg tega bi bilo smiselno povečati tudi participacijo učiteljev splošnoizobraževalnih predmetov. Odprti kurikulum namreč vsebuje tudi splošnoizobraževalne vsebine, kjer je nujno mnenje teh učiteljev. V nadaljevanju poročila bomo predstavili strukturo odprtega kurikula in procentualno zasedanje splošnoizobraževalnih predmetov in SVS oz. strokovnih modulov v odprtem kurikulumu. Morda se bo tu pokazalo, da šole večinoma vključujejo strokovne module in temu posledično tudi v oblikovanje odprtega kurikula vključujejo večinoma učitelje stroke.

9 ali 4,7% učiteljev je na vprašanje odgovorilo z *ne vem*, podani pa so bili še drugi odgovori, ki pa so bili v zelo nizih frekvencah.

Odgovore na odprto vprašanje, kdo naj bi po njihovem mnenju še sodeloval pri pripravi odprtega kurikula, pa lahko razdelimo v kategorije, ki so razvidne v tabeli.

Tabela 20: Predlogi učiteljev o sodelovanju pri pripravi odprtega kurikula

Predlogi o sodelovanju	f	f%
Delodajalci	32	33,7
Dijaki	24	25,3
Učitelji splošnih predmetov	13	13,7
Vsi učitelji	7	7,4
Učitelji prakse	6	6,3
Svetovalni delavci	4	4,2
Gospodarstvo	3	3,1
Svet staršev	2	2,1
Člani PUZ-a	2	2,1
Obrtna zbornica	1	1,1
Učitelji strokovnih predmetov	1	1,1
SKUPAJ	95	100,0

Kot je razvidno iz tabele, tretjina učiteljev meni, da bi morali pri pripravi odprtega kurikula sodelovati delodajalci (33,7%), kar je seveda logično glede na temeljni cilj odprtega kurikula, ki pravi, da je potrebno sodelovanje s socialnimi partnerji pri oblikovanju odprtega kurikula. Učitelji so menili tudi, da bi bilo potrebno vključiti še dijake (25,3%), kar je še posebej pomembno glede na nizko število zgornjih odgovorov o sodelovanju dijakov. Presenetljivo je tudi nizko število odgovorov o sodelovanju učiteljev prakse pri pripravi odprtega kurikula, sploh če upoštevamo zgoraj navedene odgovore o smiselnosti odprtega kurikula zaradi medpredmetnega povezovanja in fleksibilnosti, ki zajema tudi povezovanje splošnih predmetov in strokovno vsebinskih sklopov oz. modulov s prakso.

3.3.4 Interes učiteljev za sodelovanje pri odprtem kurikulu

Učitelje smo vprašali, kakšen je njihov interes za sodelovanje pri oblikovanju odprtega kurikula (učitelji so imeli v anketi možnost izbirati med naslednjimi postavkami: ni izražen, neznatno izražen, občasno izražen in zelo izražen; pri vsaki od postavk so bili učitelji naprošeni, da pojasnijo odgovor).

Tabela 21: Splošni interes učiteljev za sodelovanje pri oblikovanju odprtega kurikula

Kakšen je interes učiteljev za sodelovanje pri odprtem kurikulu?	f	f%
Ni izražen	17	9,1
Neznatno izražen	17	9,1
Občasno izražen	96	51,3
Zelo izražen	57	30,5
SKUPAJ	187	100,0

96 od 187 ali 51,3% učiteljev navaja občasen interes za sodelovanje pri oblikovanju odprtega kurikula, 57 ali 30,5% jih zelo izraža interes za sodelovanje, 9,1% ali 19 pa jih ne izraža ali neznatno izraža interes za sodelovanje.

Kot je razvidno iz tabele 21, po mnenju anketiranih učiteljev polovica učiteljev občasno izraža interes za sodelovanje pri odprtem kurikulum, v 30% celo menijo, da je interes učiteljev zelo izražen, odstotek nezaiterisanosti pa je relativno nizek (9%).

Učitelji, ki menijo, da splošni **interes** učiteljev na šoli **ni izražen** mnenje pojasnjujejo z izjavami, da dodatno delo ni dovolj nagrajeno, da učitelji ne vedo, kaj svetovati, da jih večina ne sodeluje pri pripravi odprtega kurikula, kot razlog navajajo tudi pretirano obremenjenost učiteljev, da se vključujejo zgolj tisti, ki nimajo zadostnega števila ur in da se večina stvari dogaja za zaprtimi vrati. Razlogi za **neznatno izražen interes** so po mnenju učiteljev nezadostno znanje učiteljev glede odprtega kurikula, veliko nejasnosti glede oblikovanja kurikula, pretirani finančni stroški pri organizaciji in izpeljavi, sodelovanje zgolj posameznih učiteljev, ki potrebujejo ure, poučujejo module, ki so vključeni v odprti kurikulum, kot razlog navajajo še prezaposlenost učiteljev in premajhno nagrajevanje.

Občasno izražanje interesa pri učiteljih je po mnenju anketiranih največkrat povezano s sodelovanjem učiteljev glede na posamezne učne vsebine in glede na število ur, ki jih učitelji potrebujejo v okviru njihovega predmeta, med pogostejšimi razlogi so še izboljšanje modulov in povečane možnosti za zaposlitev ob koncu šolanja, pripravljenost učiteljev za izražanje predlogov in mnenj, potrebe po specifičnih znanjih, več možnosti za sodelovanje med učitelji in vključevanje različnih področij. Argument občasnosti zagovarjajo z začetnim skepticizmom, ki ga imajo učitelji do vpeljave novosti, strahom pred vpeljavo novosti ter preobremenjenostjo učiteljev s sprotim delom in birokracijo.

Kot najpogostejši razlog pri **zelo izraženem interesu** učiteljev je prav tako naveden povečanje števila ur, tako za učitelje, ki v pedagoškem procesu nimajo zadostnega števila ur, kot za tiste, ki v odprtem kurikulumu vidijo možnost za razširitev ur glede na vsebino predmeta (lažje usklajevanje teorije in praktičnih znanj). Kot drugi pogosteje naveden razlog je želja in pripravljenost učiteljev za sodelovanje pri oblikovanju in prenovi programov in modulov. Interes za sodelovanje pojasnjujejo še z videnjem priložnosti, da z odprtim kurikulumom lahko oblikujejo kvalitetnejše programe in bolje usposobijo dijake za bodoči poklic, z možnostjo vključevanja posameznih predmetov znotraj odprtega kurikula, z možnostjo povezovanja strokovnega znanja z gospodarstvom in obrtjo in priložnostjo za nadgradnjo posameznih predmetov.

3.3.5 Način sodelovanja

Učitelje smo v anketi vprašali tudi o načinu sodelovanja pri pripravi odprtega kurikula.

Tabela 22: Način sodelovanja pri pripravi odprtega kurikula

Način sodelovanja	f	f %
Predlaganje programskih enot, ciljev in vsebin	92	51,1
Predlaganje programskih enot, ciljev, vsebin glede na potrebe in interese dijakov v razredu	80	45,5
Zavrnitev oz. potrditev oblikovanih predlogov	66	39,8
Posvetovanje s predstavniki ki pripravljajo odprti kurikul	78	46,2
Ni neposrednega vpliva	31	18,9
Drugo	13	6,5

Od 180 učiteljev, ki so odgovorili na vprašanje, jih je 92 ali 51,1% odgovorilo, da so predlagali programske enote, cilje in vsebine odprtega kurikula. 80 ali 45,5% med njimi jih je programske enote, cilje in vsebine predlagalo glede na znane potrebe in interese pri dijakih v razredu, 66 ali 39,8% med njimi je oblikovane razloge le sprejelo ali zavrnilo, 78 ali 46,2% je imelo posvetovalno vlogo preko predstavnikov, ki v njihovem imenu pripravljajo odprti kurikul, 31 ali 18,9% učiteljev pa meni, da na oblikovanje odprtega kurikula nimajo neposrednega vpliva. 13 ali 6,5% učiteljev pa je podalo drugačne odgovore, ki zajemajo minimalno stopnjo sodelovanja, polovica od teh pa pri pripravi sploh ni sodelovala.

3.3.6 Oblikovanje odprtega kurikula – upoštevani dejavniki

Pri vprašanju, kaj se je po njihovem mnenju upoštevalo pri oblikovanju odprtega kurikula so učitelji lahko izbrali več ponujenih odgovorov.

Tabela 23: Dejavniki, ki so bili upoštevani pri oblikovanju odprtega kurikula.

Dejavniki	Dejavniki, ki so bili upoštevani	
	f	f %
Potrebe in interesi delodajalcev	142	80,7
Želje in interesi dijakov	91	56,5
Obstoječi katalogi znanj splošnih predmetov	116	69,0
Obstoječi katalogi znanj strokovnih vsebinskih sklopov	143	84,6
Cilji praktičnega pouka v šoli	128	75,7
Cilji praktičnega izobraževanja pri delodajalcu	99	60,4
Novi cilji in vsebine (module) potrebne za konkurenčnost dijakov na trgu dela	132	81,0
Novi cilji in vsebine (module) potrebne za odpravljanje vrzeli v znanju dijakov	134	80,2
Nove cilji in vsebine (module) potrebne zaradi napredka in potreb stroke	132	79,5
Priprave na zaključni izpit	71	44,4
Priprave na poklicno maturo	81	51,6
Drugo	14	7,6

Največ učiteljev 143 ali 84,6% odgovarja, da *obstoječi katalogi znanj strokovnih vsebinskih sklopov*. 142 ali 80,7% učiteljev, ki so odgovorili na vprašanje, je mnenja, da so se najbolj upoštevale *potrebe in interesi delodajalcev*, 132 ali 81,0% jih je izpostavilo *nove cilje in vsebine*, ki so potrebni za konkurenčnost dijakov na trgu dela. 134 ali 80,2% učiteljev meni, da so vključili *nove cilje in vsebine, potrebne za odpravljanje vrzeli v znanju dijakov*. 132 ali 79,5% jih pravi da so pri oblikovanju kurikula vključili nove cilje in vsebine, ki so potrebni zaradi napredka in potreb stroke. 128 ali 75,7% jih navaja, da so *nadgradili cilje praktičnega pouka v šoli*. 116 ali 69,0% jih smatra, da so *nadgradili obstoječe kataloge znanj splošnih predmetov*. 91 ali 56,5% jih je odgovorilo, da so se *prilagodili željam in interesom dijakov*. 99 ali 60,3% učiteljev pa je odgovorila, da so *nadgradili cilje praktičnega izobraževanja pri delodajalcu*.

Odgovori - pripravo na zaključni izpit, priprave na poklicno mature, pa so bili zastopani pri manj kot polovici učiteljev (pod 50%).

3.4 Struktura odprtega kurikula

V Izhodiščih (2001) je opredeljeno, da poklicne in strokovne šole v odprtem kurikulu določijo 20% minimalnih standardov splošne izobrazbe, strokovno-teoretičnega in praktičnega izobraževanja. V razširjeni opredelitvi odprtega kurikula, ki jo je obravnaval Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje oktobra 2006, je odprti kurikulum opredeljen kot prostor, v katerem šola ponudi dijakom dodatne strokovne module, ki jih sicer v programu ni ali so med izbirnimi moduli programa, pa jih dijak ni izbral ali ni imel možnosti izbrati. Ti moduli lahko pomenijo:

- dodatne module za izpolnitev zahtev določenega poklicnega standarda (ti moduli so lahko v programu med izbirnimi) in pridobitev dodatne poklicne kvalifikacije;
- dodatno specializacijo za poklice, ki so sicer vključeni v obvezni del programa in lahko omogočajo takojšnjo zaposlitev;
- dodatne module za poklicne standarde, ki sicer niso vključeni v program (so pa lahko del drugega programa).

Strokovne module izbere šola izmed že pripravljenih (so med izbirnimi moduli ali so del drugega programa) ali pa jih oblikuje sama v skladu z metodologijo, ki velja za pripravo izobraževalnih programov. Objavi jih na spletni strani in so del izvedbenega kurikula šole (Mali 2006).

V vprašalniku smo predstavnike šol prosili, naj navedejo, koliko od razpoložljivih ur za odprti kurikulum so namenili za splošno-izobraževalne cilje, za cilje strokovnega izobraževanja in za cilje praktičnega izobraževanja. Zanimalo nas je tudi, katere programske enote so predvideli za posamezen del odprtega kurikula. Pri tem smo šole pozvali, da navedejo, za katere programske enote so izhajali iz obstoječih nacionalnih katalogov znanj, za katere programske enote so sami pripravili kataloge znanj oziroma so določili učne vsebine, usmerjevalne in operativne cilje... Šole smo prosili, naj izpolnjenemu vprašalniku priložijo dokumentacijo, ki je nastala na šoli.

V raziskavi smo vodje PUZ-ov spraševali po strukturi ur odprtega kurikula, namenjenih strokovnim in splošno izobraževalnim vsebinam ter praktičnemu izobraževanju. Pri tem so morali poleg ur

določiti tudi ustrezno število kreditnih točk tako za strokovne module kot za splošno izobraževalne predmete. Del anketirancev na zastavljeno vprašanje ni odgovorilo, zato jih v analizo strukture odprtega kurikula nismo vključili. Razlog za nepopolne odgovore je bila neopredeljenost vsebinske strukture odprtega kurikula. V nekaterih izobraževalnih programih na šolah namreč vsebin, ki jih bodo izvajali v odprtem kurikulu še niso določili, torej še niso določili koliko ur bodo namenili strokovnim in koliko splošnoizobraževalnim ter drugim vsebinam.

Tabela 24: Struktura odprtega kurikula po stopnjah srednjega izobraževanja

Programske enote		Število in odstotki ur					
		SPI		SSI		PTI	
		f	f%	f	f%	f	f%
Splošnoizobraževalni predmeti		1030,0	8,6	1802,0	23,1	197,0	25,6
Strokovni moduli	Teorija	8197,0	68,5	4431,0	56,7	473,0	61,6
	Praksa	2734,0	22,9	1581,0	20,2	98,0	12,8
Skupaj		11961,0	100,0	7814,0	100,0	768,0	100,0

Evalvirane šole, ki izvajajo programe srednjega poklicnega izobraževanja (Cvetličar, Gospodar na podeželju, Gozdar, Vrtnar, Slaščičar, Pek, Mesar, Izdelovalec oblačil) so skupaj za splošnoizobraževalne predmete namenile 8,6% razpoložljivih ur odprtega kurikula, strokovnim modulom pa 91,4% (od tega je 22,9% namenjenega za praktično izobraževanje).

Šole, vključene v evalvacijo, ki izvajajo programe srednjega strokovnega izobraževanja (Kmetijsko-podjetniški tehnik, Hortikulturni tehnik, Gozdarski tehnik, Živilsko prehranski tehnik, Kozmetični tehnik, Ustvarjalec modnih oblačil) so skupaj za splošnoizobraževalne predmete namenile 23,1% ur. Za strokovno vsebinske sklope oziroma module so šole namenile 76,9% razpoložljivih ur odprtega kurikula (od tega je 20,2% namenjenega za praktično izobraževanje).

Šole, ki smo jih vključili v evalvacijo, in ki izvajajo programe poklicnega-tehniškega izobraževanja (Kmetijsko-podjetniški tehnik in Hortikulturni tehnik) imajo v nacionalnem predmetniku za odprti kurikulum razpoložljivih 256 ur. Šole poklicno tehniškega izobraževanja, ki so nam samostojno posredovale rešene vprašalnike za omenjena programa so skupaj za splošnoizobraževalne predmete namenile 25,6% ur. Za strokovno vsebinske sklope oziroma module so šole namenile 74,4% razpoložljivih ur odprtega kurikula (od tega 12,8% namenjenega za praktično izobraževanje).

Sedaj pa pogledjmo še kako so šole vsebinam odprtega kurikula dodelile kreditne točke.

Tabela 25: Struktura odprtega kurikula po stopnjah srednjega izobraževanja

Programske enote		Število in odstotki kreditnih točk					
		SPI		SSI		PTI	
		f	f%	f	f%	f	f%
Splošnoizobraževalni predmeti		40,0	7,1	72,0	19,3	9,0	27,3
Strokovni moduli	Teorija	523,0	92,9	301,0	80,7	24,0	72,7
	Praksa						
Skupaj		563,0	100,0	373,0	100,0	33,0	100,0

Kar zadeva kreditne točke, so šole v programih srednjega poklicnega izobraževanja za splošno izobraževalne predmete namenile 7,1%, za strokovno vsebinske sklope oziroma module pa 92,9%. V programih srednjega strokovnega izobraževanja so za splošnoizobraževalne predmete namenile 19,3% in za strokovno vsebinske sklope oziroma module 80,7%.

V programih poklicno tehniškega izobraževanja pa so za splošnoizobraževalne predmete šole skupaj namenile 27,3% in za strokovno vsebinske sklope oziroma module 72,7%.

Kot vidimo so vse šole večino razpoložljivih ur in kreditnih točk v odprtem kurikulu namenile strokovnim vsebinam. Zanimivo pa je, da je delež splošnoizobraževalnih vsebin v srednjih poklicnih nižji kot v srednjih strokovnih in poklicno tehniških. Možna razlaga za tak trend bi bila, da se veliko dijakov po zaključenem srednjem strokovnem izobraževanju odloči za nadaljnje izobraževanje in jim tovrstne vsebine koristijo pri študiju. Medtem ko je glavna funkcija poklicnega izobraževanja zaposlitev dijakov po končani šoli.

3.4.1 Uporaba katalogov znanj v odprtem kurikulu

V spremljavi smo predstavnike šol prosili, naj navedejo, katere programske enote so predvideli za posamezni del odprtega kurikula, za splošnoizobraževalni, strokovni del ali drugo. Pri tem smo jih pozvali, naj za programske enote, ki so jih vključili v odprti kurikul izobraževalnega programa, navedejo, kateri pristop so uporabili za določanje ciljev in vsebin modula. Pri določanju ciljev in vsebin programskih enot so lahko izhajali iz obstoječih nacionalnih katalogov znanj, pri čemer so morali navesti tudi za kateri katalog znanj gre. V kolikor je bil posamezni modul v nacionalnem predmetniku določen kot obvezni, so morale šole transparentno prikazati, da gre v odprtem kurikulu na njegovo nadgradnjo. Za programske enote odprtega kurikula so na šoli lahko cilje in vsebine določili tudi sami oziroma so katalog znanj sami pripravili, pri čemer so morali kot dokazilo priložiti tudi ustrezno dokumentacijo.

Tabela 26: Opredelitev programskih enot v odprtem kurikulumu po stopnjah srednjega izobraževanja

Opredelitev programskih enot	Izobraževalni programi							
	SPI		SSI		PTI		SKUPAJ	
	f	f%	f	f%	f	f%	f	f%
Uporabili obstoječi katalog znanja za ta izobraževalni program.	5	4,1	19	19,8	3	27,3	27	11,8
Nadgradnja obstoječega kataloga	11	9,1	1	1	0	0	12	5,3
Izbirni modul v tem izobraževalnem programu.	21	17,4	21	21,9	3	27,3	45	19,7
Uporabili katalog znanja modula drugega izobraževalnega programa.	20	16,5	24	25	2	18,1	46	20,2
Katalog znanj so pripravili na šoli.	61	50,4	30	31,3	3	27,3	94	41,3
Do sedaj nismo pripravili katalog znanja.	3	2,5	1	1	0	0	4	1,8
Skupaj	121	100	96	100	11	100	228	100

Kote kaže zgornja tabela so šole v največji meri (41,3%) kataloge znanj pripravile na šoli, vendar nam vse te šole katalogov niso posredovale.

4. ZAKLJUČKI IN PREDLOGI ZA NADALJNJE DELO NA PODROČJU ODPRTEGA KURIKULA

Glavni namen evalvacije odprtega kurikula je bil posnetek stanja o uresničevanju ciljev odprtega kurikula v novih in prenovljenih izobraževalnih programih poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja, ki so se prvič izvajali v šolskem letu 2007/08. Ugotovitve pričujoče evalvacije smo oblikovali na podlagi treh vprašalnikov (za vodje programskih učiteljskih zborov, za učitelje in za delodajalce dijakov evalviranih šol na praktičnem usposabljanju) in analize dokumentacije, ki so jo posredovale evalvirane šole. V evalvacijo smo vključili le zadnjo generacijo prenovljenih izobraževalnih programov, ker smo ostale programe evalvirali leto poprej (glej Klarič idr. 2008). V nadaljevanju povzemamo glavne ugotovitve evalvacije in oblikujemo nekaj predlogov za nadaljnje delo na področju odprtega kurikula.

Glavna področja, ki smo jih zajeli z vprašalnikom za vodje programskih učiteljskih zborov so sledeča: splošna vprašanja (šola, vloga anketiranega v programskem učiteljskem zboru); sodelovanje šole in delodajalcev pri pripravi odprtega kurikula (tradicija sodelovanja šole s delodajalci, vključitev delodajalcev v pripravo odprtega kurikula, način sodelovanja, struktura podjetij s katerimi šole sodelujejo, interes delodajalcev za sodelovanje); struktura odprtega kurikula; javna dostopnost odprtega kurikula; sprejetje odprtega kurikula s strani Sveta šole.

Kot je razvidno iz prejšnjega odstavka, smo v vprašalniku za programske učiteljske zbore velik del pozornosti namenili sodelovanju šole in delodajalcev pri pripravi odprtega kurikula. Razloga takšne odločitve sta dva. Prvi je razviden iz same teoretske opredelitve odprtega kurikula, kjer je predvideno, da se le-ta oblikuje glede na specifične določenega lokalnega okolja in potreb delodajalcev, drugi razlog pa so nasprotujoči rezultati predhodne evalvacije (Klarič idr. 2008). Izkazalo se namreč je, da predstavniki šol ocenjujejo, da delodajalci občasno izražajo interes za sodelovanje pri pripravi odprtega kurikula, na drugi strani pa je le nekaj več kot polovica anketiranih delodajalcev odgovorila, da so sploh bili seznanjeni z možnostjo, da sodelujejo pri pripravi odprtega kurikula.

Ugotavljamo, da imajo evalvirane šole že od prej vzpostavljeno tradicijo sodelovanja in stike z delodajalci, predvsem kot posledico dotedanjšega sodelovanja z njimi pri organizaciji praktičnega usposabljanja z delom. Menimo, da je vzpostavljena tradicija sodelovanja med šolo in delodajalci dobra osnova za njihovo sodelovanje pri pripravi odprtega kurikula. In prav slednje nas je zanimalo v nadaljevanju. Ugotavljamo, da so tudi v tej evalvaciji predstavniki šol skoraj enoglasno odgovorili, da so k pripravi odprtega kurikula povabili tudi delodajalce, delodajalci pa so bili na drugi strani z odprtim kurikulumom slabo seznanjeni.

Niso pa pri pripravi odprtega kurikula enotno zastopani ostali strokovni kadri na šolah ter drugi zainteresirani, zato zaključujemo, da gre v prihodnje težiti k temu, da postane odprti kurikulum plod sodelovanja vseh tistih, ki jim je namenjen (med drugim tudi dijakom). Le tako se lahko deloma izognemo tudi morebitnim stranpotem odprtega kurikula, ko bi morda šole z njim več ali manj le

reševale svoje trenutne kadrovske in druge probleme, kar je deloma tudi racionalno in pričakovano, ampak ob tem ne gre pozabiti osnovnih idej, čemu je taka odprtost kurikula namenjena.

Šole z delodajalci najpogosteje sodelujejo preko pristojnih zbornic, pogosta oblika pa so tudi delovni sestanki z zainteresiranimi delodajalci in pa osebni obiski predstavnikov šol pri samih delodajalcih. Anketiranja se evalvirane šole niso posluževale tako pogosto, ker se je ta oblika v preteklosti že izkazala za manj ugodno (npr. Drugo poročilo o spremljanju poskusnega izvajanja izobraževalnega programa Avtoserviser, 2007). Zato so tudi usmeritve s strani Centra RS za poklicno izobraževanje šle v smeri spodbujanja različnih oblik sodelovanja (sestanki itd.). Največ predstavnikov šol ob tem ocenjuje, da je interes delodajalcev za sodelovanje s šolo občasno izražen, najpogosteje pa naj bi bili njihov interes povezan z zavedanjem, da so tudi oni soodgovorni za izobraževanje potencialnega bodočega delovnega kadra.

Z vprašalnikom za delodajalce smo zajeli naslednja področja: splošni podatki; seznanjenost delodajalcev z možnostjo sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula in kako; sodelovanje delodajalcev s šolo; interes delodajalcev za sodelovanje pri odprtem kurikulu; struktura odprtega kurikula; poznavanje odprtega kurikula; pripravljenost delodajalcev za izvajanje povečanega obsega praktičnega usposabljanja z delom v okviru odprtega kurikula.

Ugotavljamo, da so šole delodajalce o možnosti sodelovanja pri pripravi odprtega kurikula najpogosteje obvestile pisno, ali pa jih je obiskal predstavnik šole in jim predstavil možnost sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula šole. Slaba četrtina delodajalcev je odgovorila, da je šola, s katero sodelujejo, organizirala srečanje delodajalcev, na katerem je predstavila možnost sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula šole, nekaj jih je s šolo sodelovalo preko zbornice, peščica delodajalcev pa ima predstavnike, ki v njihovem imenu sodelujejo s šolo ali pa sodeluje v razvojnem sosvetu šole oz. drugi obliki organiziranega sodelovanja šole in delodajalcev.

Ugotavljamo, da je interes delodajalcev za odprti kurikul slabo izražen. Večina delodajalcev je odgovorilo, da niso sodelovali s šolo pri oblikovanju vsebin in ciljev praktičnega usposabljanja z delom v odprtem kurikulu šole.

So pa delodajalci bolj množično odgovorili na vprašanje o dodatnih znanjih, ki bi jih šola morala vključiti v izobraževanje dijakov, da bi bili dobro zaposljiv kader po končanem izobraževanju. Ugotavljamo, da so delodajalci v večinski meri zainteresirani za to, da bi dijaki pridobili več praktičnega znanja, v podobnem obsegu pa si želijo tudi strokovnih znanj. Ostali odgovori niso bili tako množični kot prva dva.

Delodajalce smo spraševali še, če poznajo odprti kurikul šole s katero sodelujejo. Na vprašanje je odgovorilo 46 delodajalcev, od tega samo 18 (39,1%) pritrnilo. V nadaljevanju nas je zanimal še način, s katerim jih je šola seznanila z odprtim kurikulom. Največ jih je dobilo obvestilo šole, peščico pa so seznanili dijaki ali pa so prebrali na spletni strani šole.

Nazadnje smo delodajalce spraševali še po njihovi pripravljenosti o izvajanju povečanega obsega praktičnega usposabljanja z delom v okviru odprtega kurikula šole. 35 delodajalcev je pripravljenih

povečati obseg praktičnega usposabljanja, 16 jih je v ta namen pripravljenih prispevati kadrovsko podporo, 3 delodajalci so šoli pripravljeni v ta namen prispevati materialno podporo.

To, da so delodajalci vključeni v oblikovanje odprtega kurikula oziroma da odprti kurikulum potrjuje, je eden od temeljnih ciljev v konceptu odprtega kurikula. Tako tudi delodajalci vplivajo na to, da se šolska sfera odziva na spreminjajoče se tehnološke zahteve in proizvodne procese in s tem na razvojne potrebe posamezne regije oziroma lokalnega gospodarskega okolja. V prihodnje gre šole, glede na rezultate pričujoče evalvacije, še naprej usmerjati v to, da za sodelovanje pri pripravi odprtega kurikula angažirajo čim več delodajalcev oz. njihovih predstavnikov. Prav tako pa je treba v splošnem višati tudi zavest delodajalcev, da je izobrazba dobrega kadra tudi njihova soodgovornost in da se od njih zato pričakuje tudi bolj aktivna drža.

Tretji sklop spremljave je zajemal učitelje. Njihov vprašalnik je zajemal splošna vprašanja, mnenje o odprtem kurikulumu, sodelovanje pri pripravi odprtega kurikula ter strukturo odprtega kurikula.

Presenetljiv podatek je, da večina učiteljev zgolj občasno izraža interes za sodelovanje pri pripravi odprtega kurikula. Pogosto navedeni razlogi o razporeditvi števila ur glede na zaposlitvene potrebe šole, ter preobremenjenost učiteljev in hkrati občasno izražen začetni skepticizem kažejo, da nekateri učitelji aktivne možnosti sodelovanja pri pripravi in kasneje izvedbi programa ne jemljejo kot nekaj, kar pomeni dvig strokovne avtonomnosti, večjo fleksibilnost in možnost dodati tisto, kar menijo, da dijaki in šola najbolj potrebuje za uspešno delovanje v regionalnem okolju.

Prav tako preseneča podatek, da so pri odgovorih o strukturi sodelujoči pri pripravi odprtega kurikula navedli zelo nizek procent dijakov (5 ali 7,8%), glede na to, da naj bi ravno z odprtim kurikulumom »šola omogočala dijakom uveljavljanje individualnih želja, interesov in sposobnosti« (glej Mali 2006). Vendarle pa v naslednjem vprašanju učitelji z visokim odstotkom navedejo kot upoštevan dejavnik pri oblikovanju kurikula tudi interes in želje dijakov. Iz tega lahko sklepamo, da dijaki večinoma niso bili aktivno vpleteni v samo pripravo, so pa bili njihovi interesi in želje upoštevani preko predstavnikov – učiteljev, vodstva in tudi delodajalcev. Mogoče bi bilo smiselno razmišljati tudi o raziskavi, ki bi zajela polje sodelovanja med učitelji in dijaki glede oblikovanja odprtega kurikula in prav tako sodelovanje svetovalne službe kot »zaupnice dijakov«, ki ji glede na podatke naše raziskave tudi ni dodeljeno pomembnejše mesto pri sami pripravi kurikula.

Spodbuden pa je podatek, da skoraj 89% učiteljev smatra vpeljavo kurikula kot smiselno novost, ki podpira fleksibilnost in prilagodljivost izobraževalnih programov, ponuja boljše možnosti sodelovanja z delodajalci, medpredmetnega povezovanja. Prav tako se vzroki za smiselnost pokrivajo tudi z izpostavljenimi dejavniki, ki jih učitelji navajajo pri oblikovanju kurikula. Neskladnost in morebitno nezadovoljstvo glede razporeditve ur, manj izražen ali občasno izražen interes za sodelovanje glede preobremenjenosti, nagrajevanja, nekaterih nejasnosti glede oblikovanja pa bi lahko šole zmanjšale tudi z dodatnimi tematskimi sestanki, še bolj okrepljenim timskim delom, ki »povečuje motivacijo za delo, prevzemanje odgovornosti za kakovost lastnega dela, zaradi medsebojne pomoči krepí občutek varnosti, lažje rešujejo konfliktné situacije, gradi skupno vizijo in usmerjenost k skupnim ciljem... (Spöttl, 2007: 127, 128, Resman, 2005: 87, 88) ter razširjenim sodelovanjem z dijaki, svetovalno službo, delodajalci in predstavniki lokalne skupnosti, ki so ga predlagali učitelji v opravljeni raziskavi.

Četrty sklop evalvacije je zajemal analizo strukture odprtih kurikulov evalviranih šol. Ugotavljamo, da je struktura odprtega kurikula glede na namenjene ure in kreditne točke v povprečju sledeča: šole razpoložljive ure in kreditne točke v veliko večji meri namenjajo strokovnim modulom (znotraj tega tudi praktičnemu pouku in praktičnemu usposabljanju z delom) kot pa splošno izobraževalnim predmetom. Torej na šolah s pomočjo odprtega kurikula najpogosteje nadgrajujejo strokovno znanje dijakov. Verjetno je tak rezultat posledica tega, da imajo pri pripravi odprtega kurikula bolj aktivno vlogo učitelji praktičnega pouka in strokovne teorije. V prihodnje gre strukturo odprtega kurikula čim bolj racionalno prilagoditi dejanski specifikki in potrebam posamezne šole, pri tem pa najti način, kako v to vključiti tudi dijake in ostale zainteresirane. Omenjene rezultate lahko še dodatno potrdi vsebinska analiza katalogov znanj odprtih kurikulov, ki so jih posredovale šole (glej prilogo).

Splošna ugotovitev pričujoče evalvacije je, da je ideja odprtega kurikula na šolah deloma zaživela in da bo potrebno v prihodnje šole dodatno podpreti, da bo koncept v celoti zaživel. V bodoče je nujno, da šole za vse module odprtega kurikula pripravijo kataloge znanj. Del potrebe izhaja tudi iz dejstva, da so enote odprtega kurikula del priloge k spričevalu, ki na trgu dela delodajalcem natančneje oblikuje sliko, katera znanja in kompetence so dijaki usvojili v času izobraževanja. Potrebo po jasni strukturi in opredelitvi odprtega kurikula s katalogi znanj podpira tudi dejstvo, da so prenovljeni izobraževalni programi zgrajeni modularno in kreditno ovrednoteni. To pomeni, da morajo šole tudi odprti kurikul modularno opredeliti (s cilji in vsebinami opredeliti zaokrožene programske enote) in ga kreditno ovrednotiti.

Glede na različne opredelitve odprtega kurikula pa se še vedno odpira sistemsko vprašanje o njegovi funkciji v izobraževalnem programu (podobno tudi Klarič idr. 2008). Če sledimo razširjeni opredelitvi, ki jo je potrdil Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje leta 2006, lahko šola del časa v odprtem kurikulu nameni tudi manjšanju vrzeli v predznanju ali znanju dijakov ali ga izkoristi za pripravo dijakov na zaključne izpite in poklicno maturo. S takšnima namenoma posebnih katalogov znanj ni smiselno pisati, saj gre za individualizacijo, ki se v kurikularnem smislu naslanja na nacionalne kataloge znanj (v primeru primanjkljajev) in izpitne kataloge (v primeru priprave na zaključevanje). Kreditno ovrednotenje je sicer potrebno, premisliti pa je potrebno o deležu, saj prevelik delež odprtega kurikula za te namene gotovo ne bi prispeval k večji konkurenčnosti absolventa.

5. LITERATURA IN VIRI

- Ermenc S. K., Cencen Z., Klančnik B. (2007): Priprava izvedbenega kurikula: dva primera dobre prakse. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.
- Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega ter srednjega strokovnega izobraževanja (2001). Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.
- Jeznik K., Skubic Ermenc K., Rutar Ilc Z., Grašič S., Hozjan D., Jamšek D. (2007): Drugo poročilo o spremljanju poskusnega izvajanja izobraževalnega programa avtoserviser. Ljubljana: Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje.
- Klarič T. idr. (2008). Poročilo o spremljanju odprtega kurikula v novih in prenovljenih izobraževalnih programih poklicnega izobraževanja. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.
- Mali D. (2006): Razvoj odprtega kurikula v programih za pridobitev srednje poklicne oziroma strokovne izobrazbe v: Ermenc S. K., Cencen Z., Klančnik B. (2007): Priprava izvedbenega kurikula: dva primera dobre prakse. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.
- Resman, M. (2005): Zakaj razvijanje timov in timske kulture na šoli? Ljubljana: Sodobna pedagogika. Št. 3. Str. 80-96.
- Spöttl, G., Prütz, K., Grantz, T.: Team Organisation at Vocational Technical Schools – A Key to Improve the Quality of Instruction. V: QualiVET Project Group. (2007): Impuls. QualiVET Quality Development Framework (QDF). Leonardo da Vinci projekt. Str. 123-130.
- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju. Uradni list RS, št. 79/06.